Pomi Palæstini

EVAPORATIO

Hoc est,

ENODATIO

Responsorum & Rescriptorum in causâ Palatinâ nuper datorum.

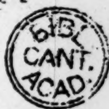
Cum annexâ

Brevi

DEMONSTRATIONE

nullitatum, quibus clandestinæ de translatione Electoralis Palatinæ dignitatis & ditionum in Bavaricam gentem dispositiones, laborare ostenduntur.

p Volradum a Frubach

LONDINI

Typis *A. G.* Cum autoritate & permissu publico; Sumptibus *I. N* & *R. W.* Prostant ad Insignia Regia in Cœmeterio D. *Pauli.*

Anno M.DC.XXXVII.

Ex Plinio, Solino, Tacito & aliis.

In Palæstinâ apud lacum Asphaltiten, seu mare mortuum, quod halitu suo terram inficit, corrumpitque superfusum spiritum, eoque fœtus segetum & autumni putrescunt, solo cœloque juxtà gravi; poma nascuntur quæ adspectu pulchra & speciosa sunt: sed quando contrectantur & aperiuntur, tum evaporant, & in fumum abeunt.

Plato apud Stobæum.

Serm. 15.

Summa injustitia, justum velle videri si sis injustus.

SERENISSIMO
&
CELSISSIMO
PRINCIPI
Carolo Ludovico,

Comiti Palatino ad Rhenum, Sacri Romani Imperii Electori, Archidapifero, & Vicario, Duci Bavariæ, &c.

Nter cæteras causas, SERENISSIME PRINCEPS, quæ me moverunt, ut hunc Libellum conscriberem & evulgarem, illa præcipua & palmaria est, quòd volebam Orbi terrarum, & iis,

qui vel ex ignoratione, vel ex affectu de rei veritate non bene judicarent, oſtendere & ante oculos adducere, quòd neque penes Auguſtiſsimum Regem CAROLUM, Tuum Avunculum, neque penes Te ſteterit, quò minùs ſolemnis illa Legatio, quâ incomparabilis Heros THOMAS HOUARDUS, *Comes Arundeliæ* & *Surriæ*, nuper in Germaniâ, pro reſtitutione Pacis & Palatinatûs pari operâ procuranda defunctus eſt, felicem habuerit ſucceſſum: Sed penes eos, qui nihil moderati, nihil æqui à ſe, perhoneſtas conditiones & poſtulata, impetrari paſsi ſunt. Ex Tuâ parte omnium, quorum intereat, animi ad quaſvis tolerabiles pactiones ſubeundas, parati & prompti erant: Sed ex adversâ

versâ, ea, quæ neque cum Honore & securitate, neq; cum Conscientiâ & Reipublicæ utilitate, vel concedi, vel remitti poterant, præscribebantur & exigebantur, sicut id ex actis* evidens est, & nos in hâc scriptiunculâ deduximus.

Quod mei muneris eâ in re fuit, spero me haud indiligenter exsecutum esse; calamo nimirum & stylo, atque oratione, pro modulo virium nostrarum, justitiam causæ Tuæ, Tuámque innocentiam asserimus & defendimus, quantáq; Tibi & Tuis injuria fiat, repræsentamus: Tui nunc est, ut, postquam omnia φιλοπρέπως tentaveris, & Tui sancti conatus frustra fuerint, tandem ea remedia, & instrumenta circumspicias &

amplectaris, per quæ consequi & extorquere possis, ab injustis possessoribus & usurpatoribus, per justa arma, quæ illi per injusta Tibi ademerunt.

Ne Te verò deterreat, aut cunctantem & suspensum reddat, vel adversariorum potentia & fortuna, vel Propriarum virium diffidentia, vel quòd arma Regi FRIDERICO Patri Tuo, & Sociis sæpiùs parùm auspicatò successerint:

Virgilius. *Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.*

Quò altiùs ascendit adversariorum Tuorum felicitas, eò instabiliori stat loco; ad cacumen pervenit, nutat jam cum ramis mox casura, aliquo impetu Boreæ, vel Austri concussa: magna momen-

to

to obruuntur, & dubia violentæ & ingratæ Domûs Fortuna, circumacta est. Non retinebit diu, quæ per vim, injuriam & fraudem Tibi præripuit.

Quem dies vidit veniens superbum
Hunc dies vidit fugiens jacentem. Seneca Tragic.

Macte igitur, *Serenissime Princeps*, aude, confide, annitere; habebunt ventos & Deos Tua vela secundos. Mediocris potentia, consilio & fortitudine rectâ, ingentes sæpè vires edomuit. Quoties parvæ copiæ audendo, καὶ ἐν τῷ καταθαῤῥεῖν τῶν πολεμίων, prævalidos exercitus delerunt?

A cane non magno sæpè tenetur Aper. Ovidius.

A minimis animalculis, maximis feris periculum & casus paratus est.

eſt. Cauſâ vales, valebis etiam cauſam tuentibus armis. Pœna injuſtitiæ & crudelitatis, hoſtes tuos inſequitur: inſta, preme, ſi terra aditum ad eos negat, Oceanus viam patefaciat; divertendo & præveniendo, inquiebat magnus ille Rex, bella ſuperantur. Primi ejus apparatus in arduo ſunt; ingreſſo, aderunt ſtudia, miniſtri, ſocii & milites. Modica manus, ſub forti & audente Duce, ad juſtum exercitum excreſcet. Occaſiones & momenta temporum, rerum & hominum, quæ ſe offerunt, obſerva, ad conſilium flecte; cuicunque amicorum belligerantium Te adjungere volueris, gratus accedes Socius, ſociáſque ab eo recipies vires. Experientia plurimarum ætatum & Annales

nales

nales atteſtantur, omnia fermè bella ab initio contra eos, quibus victoria de jure debebatur, fuiſſe: ad extremum tamen, meliorem cauſam perviciſſe & triumphaſſe. Habet Fortuna regreſſum; hæc diu adverſariis tuis favit, & Te deſtituit: jam orbis rerum adeſt, ut illos relinquat, & ad Te reſpiciat. Sed quò abripior, hæc non ſunt hujus loci & temporis. Cæterum Te, SERENISSIME PRINCEPS, Cœleſte *Numen* florentem & incolumem præſtet & tueatur, Tuáq; conſilia & auſus pro voto ſecundet. Dabam apud Ubios, Nonis Martii, CIϽ IϽC XXXVII.

Volradus à Frubach.

Benevolo Lectori, S.

Vemadmodum is, qui procul & è longinquo æs orichalcum, vel stannum adspicit, hoc ab argento, illud ab auro haud facilè dignoscit, nisi propius admotus; Et sicut homini, oculos glaucomate offuscato, aut perspicilius naso suspensis utenti, res inspecta vel minor, vel major, quàm reverà est, apparet: Ita plerunq; illi, qui præconceptâ opinione & affectu occupati, vel ignoratione aut falsâ persuasione abducti, vel perturbatione incitati, defunctoriè res examinant, in re condita & interiora non penetrando, & putamen tantùm, nequaquam verò nucleum rei, ut ita

dicam, attingendo, longè aliter, quàm fas & veritati consonum est, de mortalium actionibus, consilijs, intentione, judicijs, sermone & scriptione judicant & statuunt.

Hujus rei illustre exemplum nobis præbet, fatalis illa & toto terrarum orbe cognita causa Palatina. Cui non dictus Hylas? *Sed quotusquisq;, amabo, de eâ hodie sincerè & candidè justéq; sentit? quotusquisque eam probè cognoscit & intelligit? Quis enim de* Proscriptione *contra Regem* Fridericum *Septemvirum promulgatâ? quis de Electoralium Palatinarum Ditionum, annexæque Dignitatis & muneris invasione, direptione, alienatione, & perpeti in Bavaricam Stirpem translatione? quis de Cæsaris, Bavari, Sociorúmque eâdem in causâ institutis*

pro-

processibus, prolatis sententijs, decretis, rescriptis, initis dispositionibus, pactis, conventionibus, & similibus rectè, secundum veritatem & justitiam, absque odio & gratiâ, opinatur, judicat & sentit? Totâ lege inspectâ judicandum *esse, in jure præcipitur: ita etiam in istis tanti momenti rebus, nisi cunctis ad amußim expensis, tum circumstantijs & rationibus, tum temporum hominúmque conditionibus & intentionibus, denique verborum, sententiarum & rerum intelligentiâ, constructione & tractatione examinatis, sententiam & judicium ferendum. Si hæc speciatim,* Καὶ καθ᾽ ἓν ἕκαςον, *quomodo singula libranda & perquirenda essent, deducere vellemus, magnis opus esset voluminibus. Nos reservatâ majori earum rerum parte in aliud tempus, &*

ad alias operas & opera, quæ θεοῦ συνεργοῦντος, *brevi publicaturi sumus, impræsentiarum operæ duximus pretium, tam* enucleationem *&* enodationem *illorum duntaxat* responsorum, *rescriptorum & placitorum, quæ Imperator Ferdinandus* II. *superiori anno, quo Serenissimus Rex Magnæ Britanniæ* Carolus, *solemnem ad eum, pro obtinendâ Palatinatûs, Suorumque ex sorore unicâ* Reginâ Elizabethâ Nepotum *restitutione, miserat legationem, reddidit & præscripsit: quàm succinctam* demonstrationem injustitiæ *&* nullitatum, *quibus allegatæ à Cæsare* Dispositiones *de translatione, & perpetuâ in Bavaros factâ alienatione Electoralis dignitatis & ditionum cohærentium gemunt, & conferta sunt, in vulgus,* καὶ εἰς τὸ φῶς, *protrudere*

dere & efferre: tum, quia jussi & rogati eramus ab iis, qui mandandi & rogandi autoritatem habebant; tum, ut meis operibus secuturis aliquid præluceant luminis, vel saltem viam & saltum pandant; denique, ut ex his conjectura & judicium fiat, quid de cæteris in hâc causâ actibus, ex adverso, sive per violentiam, sive per calliditatem, exercitis, tenendum sit. Circa Dispositiones istas, & in deducendis earum Nullitatibus, ampliorem me esse & acuratiorem oportuisse, forsan nonnulli requirent: sed sciant velim, me lubenter id facturum, καὶ τὰ ἐπὶ μέρος perstricturum fuisse, si dispositiones illas, quas quidem è tenebris, in quibus conditæ fuerunt, in lucem editas esse nondum constat; in suâ formâ introspicere licuisset. De nullitatibus adductæ Pacificatio-

nis Pragensis, *quâ dispositiones istas confirmatas esse, obtenditur, multum disputare & proloqui, haud consultum arbitrati sumus, non tàm ideò, quòd ad propositum nostrum id non tanti facere putavimus; quàm quòd ab alijs materiem istam de industriâ, singulari cum studio & laude, pertractatam vidimus. Eandem si ego quóque obscuro meo calamo rimari, & eruere aggressus essem, quid aliud egissem, quàm,*

Horat. Stellis nebulam spargere candidis?

Quod superest, mi lector, te rogatum volo, ut mea hæc qualiacunque αὐτοσχέδιασα *æqui bonique facias; hoc modo stylo meo calcar addes, ut cum alacritate, quæ affecta & penè confecta in adversa-*

rijs

rijs contineo, absolvam, & tui quòque quàm primùm juris efficiam. Vale perbene. Dabam apud Ubios, Nonis Martij. CIↃ IↃC XXXVII.

ENODA-

ENODATIO RESPONSORUM CÆSAREANORUM in causâ *Palatinâ* datorum.

CUm proximo superiori Anno, Serenissimus Rex magnæ Britanniæ, *Thomam Howardum*, Comitem *Arundeliæ & Surriæ*, Comitem Marescallum *Angliæ*, ad Imperatorem *Ferdinandum* II, mitteret Legatum, oratum causam Palatinam, & petitum restitutionem Serenissimi Electoris *Caroli Ludovici*, sui Nepotis, & hujus Fratrum, varij varios

 sermo-

ſermones, judicia & ſententias, ſicut Principum actiones, diverſis vulgus rumoribus differre ſolet, ferebant.

Alij, ſatis ſuperq; ſegnitie, hæſitatione & mollibus Conſilijs peccatum, experientiam tot annorum, tot Legationum, tot interceſsionum in cauſâ Palatinâ adhibitarum, teſtatum feciſſe, nihil precibus, nihil colloquijs, nihil per æquas conditiones obtinendum & impetrandum, nihil moderati & juſti pactionibus extorquendum. Auſtriacos, Bavarum, & horum adſtipulatores, Septemviralem Palatinam Proſapiam, internecioni jamdudum deſtinaſſe, nunquam conceſſuros, ut hæc reſurgat, & Palatini Principes exules, libertatis antiquæ præ cæteris tenaciores, & dominationi novæ infenſiores, adhæc, cognatione & amicitiâ exterorum Regum poten-

potentiores, pristinæ restituti fortunæ in Patriam redeant, & sibi formidini ac veluti spina in oculis suis sint. Illos præterea timiditate partis adversæ insolentiores factos, res suas interea constabilivisse; Palatinicas verò magis ac magis concidisse: amicos, socios & auxiliatores metu & dubitatione suspensos, & spe sumendorum pro causâ Palatinâ armorum, sæpiùs delusos, ad alias societates amplectendas necessitate compulsos, secessionem tandem fecisse. Restare adhuc Suecos & Gallum, horum amicitiam & consponsionem accipiendam, cum illis arma & consilia jungenda, dum potenti & victore milite Austriacos fatigent; non negligendam hanc occasionem, excutiendum veternum, rem toties frustra per colloquia tentatam, iterum per alia tentare, & ab

armis, in quibus tamen sola spes eam obtinendi, abstinere, vel imprudentiæ, vel ignaviæ, indicium fore. Annon satis hactenus per octodecem integros annos Reges Angliæ fuerint ab Austriacis deliniti & retardati? an sibi semper verba dari sustineant; nunquamne expergisci, & injurias acceptas ad animum revocare audeant? *Hæc & similia, homines* ἀφιλοπόνευτοι *flagrantiores & promptiores memorabant.*

Alij verò, *qui moderatiores & pacatiores*, Regis prudentiam, pietatem & æquanimitatem commendabant; negari quidem non posse, nihil hactenus tot Legationibus & Intercessionibus, in causâ Palatinâ effectum fuisse, imò omnem laborem, preces & conatus in fumum abijsse: attamen considerandum, quòd post mortem

Regis *Friderici*, pro quo potissimum intercederetur, cujusq; restitutio & reconciliatio quæreretur, quēq; Cæsareani autorem & facem turbarum dicerent, & in quem solum se iratos esse asseverarent, rerum status haud parùm fuisset mutatus, ac propterea vero simile fuisse, odia & iras nonnihil resedisse, homines moderatiores, sicuti præ se ferrent, jam tandem futuros, nec in liberos insontes, Patre vivis exempto, extensuros & jactuos animi exacerbationem. Proinde, Regem prudenter agere, quòd jam nomine suorum Nepotum, missâ solenni Legatione, compositionem tentare, eorumq; restitutionem per conditiones procurare, & experiri conetur, an adversarij contra istos æquè insolentes & truculenti sint, ac contra Patrem fuerint, cum ta-

men minus causæ adversus illos, quàm hunc habeant.

Præterea, magnam spem obtinendæ restitutionis, ex adverso Regi datam, ab eoq; petitum, ut in colloquium descendere, Legationemq; cum liberâ potestate ad Cæsarem quàm primum mittere vellet, fore, ut felici res exitu concludatur. Hanc spem si subitò adspernatus, vel rem pro depositâ reliquerit, vel bellum moverit, adversarios causam & prætextum habituros, de ejus impotentiâ & præcipiti animo conquerendi. Alias insuper causas remoræ & obstaculo esse, cur non consultum Regi, illotis statim manibus, & antequam res suas, in tutiorem & paratiorem statum collocârit, Martem lacessere: Quanquam verendum esset, Legationem etiam istam fore irritam &

sine

sine successu, atque interim præclaras rei gerendæ occasiones neglectum iri; Regem tamen hoc inde beneficium consecuturum, ut non tantùm justitia causæ, innocentia Nepotum, hostium verò superbia & injuria sint evidentiùs apparitura; sed ipse quoq; excusatior magisq; laudandus futurus, si, postquam omnia expertus, & ultimum, quod restabat, conamen conciliandæ per pactiones pacis conatus fuerit, ad alia consilia invitus descenderit.

Hæ & similes rationes Regem sapientissimum & moderatissimum meritò permoverunt, ut Oratorem suum *Thomam Howardum*, Comitem *Arundeliæ* & *Surriæ*, ad Cæsarem, expedito itinere, contendere jusserit, eámque in rem mandata perfectissima dederit. Oratori in *Germaniam*

pene-

penetranti quædam præter opinionem contigerunt, ex quibus homines pragmatici, haud oppidò bene de successu suæ Legationis ominari cœperunt.

Nam, primò adspicere velut oculis, & pati coactus fuit, ut in miserorum, pro quibus tamen intercedebat, civium & incolarum Franco-Vallensium corpora & bona, continenter sæviretur: Pars carceribus inclusi, & ad solvenda injusta lytra, minis & inediâ adacti, discruciebantur: pars extorsionibus, tributis, oneribus & servitijs vexati, conficiebantur. Quò magis ille conquerebatur & orabat, tantò asperiùs hi tractabantur. Omnibus suis precibus & obtestationibus, ne tantum quidem apud Cæsarem, apud Regem *Hungariæ*, apud horum ministros, Hispanicósque Legatos

gatos obtinere potuit, ut miseris pactiones & conventiones, cum ipsis, quando sese dederent, initæ, observarentur; quin ab eo tempore, quo illorum causam egit, velut de industriâ duriùs fuerunt habiti. Quomodo erga sperare poterat, se impetraturum summa, cui negarentur minima?

Deinde, cùm *Norimbergæ*, per *Johannem Taylerum* ex Aulâ Cæsaris venientem, intellexisset, Regem Hungariæ, qui Nordlingam in Vindelicis, & ad exercitum progrediebatur, desiderare, ut sibi in itinere occurreret, siquidem magnoperè cuperet Legatum conventum, præmisit eundem *Taylerum*, ut de tempore & loco conveniendi conveniret, séque certiorem protinus faceret. Verùm post aliquot dierum expectationem,

cognovit tandem Regem, de nullâ rè minùs, quàm de congressu illo, sollicitum, vel planè ejus oblitum fuisse: Imò ne per literas quidem, neq; per aliquem familiarem, quod aliàs moris est, quando Regum Oratores ad provincias & territoria Principum adventant, salutare dignatus est; quod vel superbiæ, vel contemptûs, vel inurbanitatis signum æstimabatur.

Ad hæc, paulò pòst deprehendit, Regem, eodem quasi tempore, quo eum convenire debuërat, bona quædam sacra, agros, fundos, & integra cœnobia in Inferiori Palatinatu, & in quibus Regina Bohemiæ Regis sui Soror, Dotis hypothecã & donationem propter nuptias constitutam habet, Iesuitis, per solemnes Donavverdæ descriptas tabulas, præcipiente & mandante Patre Cæsare, sicuti ibi me-

memoratur, donasse & tradidisse: quod sanè nullum indicium faciebat, propensæ ad restitutionem voluntatis, dum alienandi potiùs & discerpendi, atq; distrahendi, quàm reddendi, animum ostentabat.

Cùm Lintzium, nobile in superiori Austriâ ad Danubium situm, oppidum, ubi tum Imperator morabatur, propediem Ratisbonam ad Cœtum Septemvirûm progressurus, pervenisset, magno quidem honore & singulari cum prolixitate fuit exceptus; statim etiam semel atq; iterum alloquendi Cæsarem & Augustam, facultatem habuit. Verùm in causâ, quam oratum & propositum venerat, altum per plures dies silentium offendit. Tandem tamen, postquam moræ impatiens, enixiùs ursisset, Cæsar, ac si rem seriò tractandam cu-

peret, certos quosdam Consiliarios, qui cum eo disceptarent, delegit: Episcopum nempe Viennensem, *Petrum Henricum Stralendorffium* Vice-Cancellarium Imperij, & *Justum Gebhardum* ICtum. semel dumtaxat conventum, nimirum ad XIV *Kal. Sextilis*: Legatus enim perlecto mandato, quod Imperator suis Consiliarijs, ad id negotium tractandum, dederat, valdè offendebatur, quòd in eò inter alia scriptum vidisset, Regem Magnæ Brittanniæ, per *Johannem Taylerum*, Se se ad fœdus tam offensivum, quàm defensivum, cum Cæsareâ Majestate & cum totâ Domo Augustâ Austriacâ, contra hostes & adversarios communes, ineundum & firmandum obtulisse. Hoc quia Legatus falsum & contra Regis sui existimationem, fidem

dem & integritatem esse, noverat, rationem sui officij efflagitare à se judicavit, ut ejusmodi imputationem, tam oratione, quàm scripto, consutaret & contradiceret; & hæc quidem causa fuit, cur, ab ulterioribus congressibus, fuerit absterritus. In hunc autem modum excepit:

Hæc, inquit, cum indigna & à mente, à fide & magnanimitate Regiæ Majestatis, prorsus sint aliena, omnino officij mei, & honoris ac dignitatis Serenissimi Regis, interesse arbitratus sum, apud Cæsaream Vestram Majestatem & scripto, & coram, dolorem & ægritudinem animi, quam inde percepi, declarare, ac conqueri, testificando palam, contra Serenissimi Regis intentionem, imò, non sine aliquâ offensionis

& ignominiæ notâ dici, Eum ultrò fœdus offensivum & defensivum Cæsareæ Vestræ Majestati totique Domui Austriacæ contra omnes hujus hostes, obtulisse. Quod sanè, & ad injuriam cæterorum Suæ Majestatis Confœderatorum, qui justam inde occasionem, malè de Ipsâ suspicandi & conquerendi, habere & arripere possent, spectaret: & Suam Majestatem ad id, quod cum honore & conscientiâ suâ, exuendo sine gravi causâ necessitudinē cum reliquis suis amicis, facere nequeat, adstringeret, & in æternam belli necessitatem implicaret.

Quòd si Serenissimi Regis Ablegatus *Johannes Taylerus*, tale aliquid promisit, aut ejus spem fecit, sicut in descripto illo mandati con-

continetur, oportet ut dicam, eum ſine mandato hoc feciſſe, ac proinde ad rationem reddendam, obligatum eſſe. Sin verò ab hâc imputatione immunis eſt, ſicut proteſtatur & conteſtatur ſe eſſe, nihilque tale unquam protuliſſe, provocando ad omnes ſuos libellos Curiæ Imperiali traditos: quid aliud inferre & dicere licet, quàm indignitatem, & Sereniſsimo Regi, & mihi ejus Oratori, factam fuiſſe, dum in faciem, & publico ſcripto, tam indigna & aliena obtruduntur & imputantur?

Hæc cùm ita ſint, Cæſaream Veſtram Majeſtatem humilimè obſecro, ut iſta omnia, pro ſuâ Cæſareâ prudentiâ perpendat, & rem ita dirigat, ne quid tale,

quod

quod aut Regi, aut mihi, ignominiosum parúmque honorificum sit, fiat, dicatur, aut scribatur. Sed ad rem ipsam, bonâ fide, omnibus dilationibus & ambagibus remotis, descendatur, & ejusmodi mihi responsum, quod Regiæ Magistati satisfacere, & gratum & acceptabile esse, indiciúmque præbere possit, rem seriò & cum spe boni successûs agi, quantò ocyùs detur.

Cæsar ad ista, verboso & diffuso scripto, respondit, tum mentem & opinionem suam explicando, tum repetendo ex actis, quæ circa & materiam & formam fœderis propositi, ab aliquo tempore ultrò citróque acta, dicta, scripta & tractata fuërunt, tandem ita concludit.

Hæc igitur, inquit, omnia, cùm ita

ita se habeant, prout ex originalibus ipsis scripturis, quæ allegantur, & quarum inspiciendarum offertur potestas, comprobantur, & cùm ex his, cuivis liquere possit, non fuisse intentionem aliam, vel Sacræ Cæsareæ Majestatis, vel Serenissimi Magnæ Britanniæ Regis, quàm fœdus vtrinque, & contra non unius solummodò, sed utriusque vel omnium partium communes hostes & adversarios, offensivũ & defensivum concludere; cùm illud alterum, si nimirum, contra unius tantùm partis hostes, conclusio fiat, naturæ ipsi hujusmodi fœderum limitatio & moderatio, ab ipsis tractatibus, quæ super ijs instituuntur, dependere soleat, quibus quid rationi consentaneum, ac utriq; parti ho-

 nestum

neſtum ac decorum ſit, diſpicitur; Cumq́; demum de ſummâ Sacræ Cæſareæ Majeſtatis æquitate, & in Sereniſsimum Magnæ Britanniæ Regem, benevolentiâ minimè præſumendum ſit, quidquam Illam ab eodem, quod fidei, vel dignitati ejusdem adverſetur, poſtulaturam eſſe: Eadem Sacra Cæſarea Majeſtas omninò confidit, neminem fore, qui illi vitio vertat, quòd rem prout eſt, & prout ſuus fert candor, vocare & explicare voluerit; non recuſans cæteroquin, quin nihilominus circa ſæped. Clauſulam, ea adhibeatur moderatio, quæ ad tollendas è medio omnes offenſionis anſas, communi conſenſu videbitur.

In causâ verò principali in hanc ſenten-

ſententiam reſcripſit. Meminiſſe ſe, in quem ſenſum, jam antehac diverſis decretis ſuis, ac nominatim illo, quod die XXIV *Februarij* proximè præteriti, Ablegato ejuſdem Sereniſsimi Regis Magnæ Britanniæ, ad ſe deſtinato, conſignari voluit, ſeſe declararit; Nimirum, ex cauſis ac rationibus ibidem allegatis, paratum ſe eſſe, ſi Comes Palatinus *Carolus Ludovicus* conditiones in dicto decreto contentas impleverit, eundem à Banno Imperiali, ex delicto paterno in eundem derivato, eatenus & ad eum effectum, ut ipſe in ordinem & gradum Sacri Romani Imperij Principum, recipiatur, clementer abſolvere, ſimulq; in partem haud contemnendam Ditionum avitarum

 reſti-

reſtituêre, iuxtáque ac conventum fuerit, Eidem Inveſtituram impertiri; Demum, ubi ad tractatus ventum erit, quoad Dignitatem Electoralem & reliqua petita tum propoſita, eum ſervare modum velle, ut in ijs, quæ æquis conditionibus concedi poterunt, habeat, cùm Seren^mus Magnæ Britanniæ Rex, unde ſtudium & benevolentiam in Se Sacræ Cæſareæ Majeſtatis, tum ſæpedictus quòque Comes Palatinus, propẽſam in Se gratiam ejuſdem poſsit cognoſcere. Huic tàm benignæ intentioni ac declarationi ſuæ, Eandem Sacram Cæſaream Majeſtatem etiamnum eò firmiùs inhærere, quò per dictum Dominum Legatum, & ex literis ac mandatis prælibatis certior facta

cta esset, de studio & benevolentiâ in Se & totam Augustam Domum suam, memorati Serenissimi Regis, ut qui non aliam, quàm candidam & sinceram, in omnibus antehac tractatis & oblatis, intentionem afferat; Cui voluntati & intentioni Majestas Sacra Cæsarea in se omnino similem esse, & perstare constanter confirmat, Eidem consentaneum censendo, ut quâ de re tractatum institui semel placuit, id etiamnum firmum maneat.

Porrò autem, cum sæpedicta Sacra Cæsarea Majestas, non ullo jure obligata; sed ex merâ gratiâ & clementiâ Cæsareâ, ac imprimis studio benevolentiæ, in sæpe nominatum

nominatum Serenissimum Magnæ Britanniæ Regem, ductâ, mutuíque ineundi fœderis intuitu, eò usque se declararit, atque etiamnum declaret; Ac prædictus quóque Dominus Legatus, in eam sententiam Serenissimi Regis sui, quòd prælibata totalis restitutio, nunc continuò fieri debeat: Hinc Eandem Majestatem Cæsaream æquum censere, omninóque confidere, fore, ut idem Dominus Legatus ulteriùs sese, cùm quoad modũ petitæ totalis restitutionis, ac præsertim quoad Dignitatem Electoralem; tum etiam circa ea, de quibus Eidem Sacræ Cæsareæ Majestati spes facta est, quatenus videlicet Idem Magnæ Britanniæ Rex, se cum Eâdem & totâ Augustâ Domo suâ

Au-

Austriacâ, conjungere, quidque in beneficium ejus præstare velit ac debeat, explicare non gravetur.

Ad illa Legatus, liquidò, ait, ex ipso responso Cæsareo apparere, neminem unquam Regiorum ministrorum, nec ipsum Regem in ullis suis scriptis, ejusmodi fœderis, fecisse mentionem, imò ne quidem verbis, aut familiari congressu nisi ex unico Comitis de *Schönburg*, Cæsarei in Hispaniâ Legati, relatu, tale quid dictum fuisse inferatur; quod tamen non usquequaque quadret, cum prætenso oblato fœdere. Et si quid tale privatis forsan in colloquijs excidisset, novum sanè & inauditum prorsus esse tractandi modum, Omnia quæ familiariter collo-

colloquendo à publicis miniſtris proponuntur, ſtatim publicis Inſtrumentis ſub ſigillo inſerere, & eadem ijs poſtmodum obijcere. At verò quale fœdus, & ſub quibus conditionibus à Regiâ Majeſtate oblatum fuërit, planè apparere tam ex verbis, quàm ex intentione ſcribentium & loquentium: Videlicet, ſi Cæſarea Majeſtas; attentâ Regiæ Majeſtatis interceſsione, Palatinatum Electoralem, cum annexâ Dignitate & juribus, reſtituërit, atque iſto modo fundamentum, ad pacem in Imperio promiſcuè reſtabiliendam, poſuerit, tum Regiam Majeſtatem, fœdus cum Cæſareâ Majeſtate, cum Inclytâ Domo Auſtriacâ, cúmque Imperij Septemviris & ordinibus, arctiſsimum

mum paciscituram, tam ad pacem illam & tranquillitatem universam obtinendam, & æquis ultrò citroq; conditionibus firmandam; quàm ad eam asserendam & defendendam contra eos, qui tam sacro-sanctam compositionem & quietem, impugnare & evertere, ausuri essent. Quamobrem Se Cæsaream Majestatem orare, ne Serenissimo Regi, Domino suo Clementissimo, aut Sibi ejus Legato, prætensum illud fœdus ampliùs objiciatur, aut ulteriùs in morâ sit, quò minùs supramemorata plenaria restitutio, absque diuturniori procrastinatione, maturetur, & perficiatur. Deinde refutat & rejicit, quòd Cæsar suo Decreto, seu declaratione, *Johanni Taylero* XXIV *Februarij Anno* CIↃ IↃC

 XXXVI,

xxxvi, datæ inhærere pergat; Se satis clarè, inquiens, in suâ Propositione & primo libello memoriali innuisse, declarationem istam talem esse, in quâ Regia Majestas minimè posset acquiescere, tum propterea quòd longè infra spem & expectationem ejus essent, quæ ibi offerantur, eò quòd restitutio Serenissimi Electoris Sui Nepotis angustis admodum pomœrijs unius alicujus partis (quæ nec quidem nominatur) includatur & circumscribatur; tum quia ibidem dicatur, Cæsaream Majestatem velle Comitem Palatinum *Carolum Ludovicum*, si conditiones præscriptas impleverit, à Banno Imperiali ex delicto paterno in eum derivato, eatenus & ad eum effectum, ut in numerum Princi-

pum

pum Imperij reciperetur, absolvere: Cùm tamen constet Serenissimum Electorem *Carolum Ludovicum* insontem & ab omni culpâ immunem, natúmque esse Principem Imperij, quod Ius, utpote à *DEO*, à Naturâ, à lege datum, ei competere, ac proinde ne auferri posse, fusiùs, si opus foret, deduci posset. Ad hæc, sicut Serenissimus Rex gratiam & clementiam Cæsareæ Majestatis grato animò amplecti cupiat: Ita prorsus iniquum fore, & Sibi & Nepotibus suis probrosum, æquitatem & justitiam causæ deserere; quæ jure naturæ & gentilitatis, necnon Aureâ & alijs Cæsareis Bullis, & fundamentalibus Imperij legibus nitatur, velut id suo loco & tempore posset de-

monſtrari evidentiùs. Quod modum reſtitutionis petitæ attineat, non alium ſe nôſſe, quàm ut Sereniſsimus *Carolus Ludovicus* Elector, hujúſque Fratres, per Decretum Cæſareum, per realem introductionem, & per ſolemnem Inveſtituram, (prout in hujuſmodi caſibus ſolens eſt) in avitas dignitates, feuda, poſſeſſiones & jura, quamprimùm reſtituantur. Deinde, ut hi reciprocè promittant, & reâpſe præſtent, quæ ejuſmodi Vaſalli & Principes Imperij, inveſtiti & in poſſeſsionem miſsi, jure & ex conſuetudine, præſcriptóque legum, præſtare & facere tenentur & obligantur. Ex parte autem Sereniſsimi Regis Sui, condicere & ſpondere, quòd ſi in Ipſius

ſius gratiam, hæc reſtitutio maturetur, & ſine cunctatione expediatur, Regiam Majeſtatem ea lubenter facturam, quæ egregiam & Regiam ſuam propenſionem, erga Cæſaream Majeſtatem, Inclytam Domum Auſtriacam, Imperijque Ordines, ac *Germaniæ* tranquillitatem, luculentis teſtificentur effectis: Atque hæc omnia, tam ſuo, quàm ſuorum Nepotum nomine, ſolemnibus tabulis & pactis firmaturam, & conſignaturam; In quem finem Legatum ſuum, cum ſufficiente & ampliſsimam poteſtatem continente mandato ad Cæſaream Majeſtatem, & ad Imperij Ordines ablegaverit.

Ad iſta Imperator tum ſcripto primùm, tum per Conſiliarios ſuos

 vivâ

vivâ voce respondit. Scripto quidem inhæc verba: Se minimè necessarium ducere, de eo, quod juris est, quoad hæc impræsentiarum disceptare; quod quidem ex parte Cæsareæ Suæ Majestatis non legibus tantum communibus, sed peculiaribus Imperij constitutionibus, & Aureæ Bullæ statutis, indubitanter nitatur, necnon plurimis tam antiquis, quàm recentioribus exemplis confirmetur. Hoc jure usam Majestatem suam Cæsaream de Ditionibus & dignitatibus sæpedicti Palatini, liberè disposuisse, quæ Dispositiones per pacem nuperam *Pragensem*, ac consequenter nunc ab Universis Sacri Romani Imperij Ordinibus, comprobatæ sint. Ex his, si rectè ponderentur, liquere posse,

an

an & quanta hæc gratia sit quam Cæsarea Majestas antehac liberis dicti Palatini obtulerit, atque etiamnum offerat, & quanti eam æstimari oporteat. Quæ quum ita sint, quúmque sæpememorata Majestas Sua Cæsarea, se hactenus tum quoad benevolentiam & propensionem suam, erga Serenissimum Magnæ Britanniæ Regem; tum quoad clementiam etiam erga Nepotes ejusdem, quondam *Friderici Palatini* liberos, eousque declaravit; quemadmodum, & sub quibus conditionibus sæpedictum Decretum diei xxiv *Februarij* continet: Ideò æquum censere, ac benignè requirere, ut dictus Dominus Legatus, si ita ei videbitur, ad particularia descendat; ac clarius, sive scripto, seu, si

place-

placeat, quod Majeſtas Sua Cæ-ſarea convenientiùs exiſtimat, o-retenus conferendo cum Majeſta-tis Suæ Cæſareæ Plenipotentia-rijs, explicet, quid Majeſtati Suæ, Sereniſsimus Magnæ Britanniæ Rex, pro talibus oblatis vice verſâ offerat, ac præſtare intendat, ut pari paſſu, prout moris, de utriuſ-que partis poſtulatis, ac præſtandis tractetur, conveniatur & conclu-datur.

Hoc reſponſo accepto, Legatus ſeeo nequaquā contētum eſſe, ſignificavit, ac propterea petijt, ut Cæſarea Maje-ſtas mentem ſuam planiùs & explica-tiùs declararet, & determinatè átque abſolutè in medium depromeret, an & quid, & ſub quibus conditionibus, in hâc causâ facere, atque reſtituere in ſpecie conſtituiſſet. Suos igitur Con-ſiliarios,

siliarios, *Kalend. Septembris*, ad Legatum convenire, & ei in hanc sententiam loqui jussit: Cæsaream Majestatem expensis & consideratis omnibus, quæ tam à Legato repræsentata, quàm quæ in hâc causâ, consideratu necessaria essent, mentem quidem suam voluisse, candididè & sinceré hunc in modum aperire. In tribus versari potissimùm capitibus, totum hoc negotium; Primò, in restitutione Inferioris Palatinatûs: Jam verò sciendum, Regem *Hispaniæ* unam illius partem, propter ingentes impensas, quas fecerit in executione ei demandatâ, oppignoratam possidere; alteram partem tenere *Bavarum* pari modo; nunc autem rationi & justitiæ consentaneum esse, ut utrisque,

antequam hæc pignora & hypothecam restituant, priùs satisfiat. Cæsaream Majestatem eâ de re cum utróque diligenter egisse, & eos eoúsque persuasisse, ut in restitutionem consenserint, sub hac tamen conditione, ut Ipsis emolumenta quædam, quæ pro compensatione jure prætendant, priùs addicantur & præstentur. Vt verò Comes Palatinus tutò & quietè, sine impugnatione possidere possit restituenda, Cæsaream Majestatem ex merâ gratiâ abrogaturam Bannum; eúmque in Ordinem & gradum Principum Imperij recepturam.

Alterum, concernere Electoralem Dignitatem: Quoniam verò Cæsarea Majestas de eê, utpote de re ad Ipsam & Imperium pleno

no jure devolutâ, dudum, consentientibus & approbantibus Electoribus, & secundum præscriptum Legum & constitutionum Imperialium, liberè & absolutè disposuerit, eámque tum in Ducem *Bavariæ*, optimè de Cæsare, totoq; Imperio meritum, tum in lineam *Gulielmianam* solemniter, & per Investituram, aliásque obligationes transtulerit; adeò ut res jam sit constabilita, & firmata atque immota, fas non esse de illius restitutione, in colloquium descendere, quamdiu aliquis ex dictâ Lineâ *Gulielmicâ* superstes sit.

Tertium Palatinatum superiorem contingere: De eo idem esse sentiendum & observandum, quod de Dignitate Septemvirali;

nam ditiones istas Duci *Bavariæ* & Lineæ *Gulielmianæ* traditas esse in solutionem partis impensarum, quas Dux ille, Imperatoris causâ, ad recuperandam Bohemiam impenderit. Hæc cùm ita sint; & Cæsarea Majestas mentem suam tam simpliciter & planè detexerit; æquum omnino esse, ut Legatus nunc quòque declaret, quid Rex habitâ harum rerum, & Cæsareæ gratiæ & benevolentiæ consideratione, vicissim in commodum & utilitatem Cæsareæ Majestatis & Imperij præstare, qualéque fœdus cum ipsis percutere intendat.

Ad ea Legatus paucis: Se gratias agere Cæsari, quòd tam enucleatè animum suum retegere voluërit, inde enim satis apparere

possit

quid in toto hoc negotio, Rex, à cujus expectatione ista sint remotissima, sperare possit ac debeat: acturum verò fuisse majores gratias, si ista citiùs, & statim ubi ad Aulam Imperialem accessisset, vel potiùs antequam ex Angliâ discessisset, fuissent enunciata, tum fortasse compendi fieri potuisse, tempus & impensas, neq; opus futurum fuisse plenipotentiâ, & solemni Legatione. Sibi jam os occludi, ut non possit ulteriùs progredi, aut aliquid in medium depromere: nihil aliud restare, quàm ut de cunctis Regem suum certiorem faciat, quod facturus sit fideliter & sine affectu; Cæsarem per suos ministros idem facere posse, si fortè vereatur, Se, vel plus, vel minus dicturum.

Biduo post Cæsari coram collocutus, repetijt quæ sibi à ministris ejus exposita fuerint, quæque his responderit, & quod in eo esset, ut misso Cursore, velit de omnibus Regem suum informare: In Angliam igitur ad Regem expedit literas; interea simulat se non expectato reditu Cursoris, discessurum, sperans, se apparatu sui abitûs, moturum & flexurum ad moderationem & æquiorem sententiam Cæsareanos, qui nollent fortasse, utre infectâ & rupto colloquij filo discederet: sed frustra, tempus interea elapsum est, & Cursor redijt, qui Legato literas à Rege attulit, per quas ei præcipiebatur, ut, quoniam spes nulla sit, obtinendæ per æquas conditiones restitutionis Palatinatûs Electoralis, domum reverteretur, relicto in Aulâ Cæsareâ *Johanne Taylero.*

Taylero. Cum Cæsareani viderent Legatum in procinctu esse abeundi, omnem industriã, omnes artes, omnes nervos intenderunt & adhibuerunt, ut eum detinerent diutiùs. Hinc factum, ut Rex *Hungariæ* filius Cæsaris, qui novissimè advenerat, Legati propositum discedendi, sufflaminârit, spe singulari datâ, se procuraturum, ut hoc negotium restitutionis ad felicem exitum deducatur, neque Legatus causam habere queat conquerendi, aut pœnitendi, si parvi temporis moram tulerit. Orator ergò consultum judicavit, per aliquot dies discessum suum proferre; tum, ut videret, an aliquid magis æqui & moderati Cæsar dicere vellet, tum, ne occasionem daret, sibi exprobrandi, quod præfestinantior fuerit, & auscultare renuërit, quæ in medium pro-

proponenda, offerrentur. Cùm verò tempus nimium illi extraherent, rem ad Electorum deliberationem remissam, horúmque sententiam priùs intelligi necessè esse causando, Legatus factâ unâ alteráve interpellatione Séque frustra operiri animadvertẽs, Electores, Regem, & Cæsarem adijt, & valedixit ad vi *Idus Novembris.*

Discedenti, promissio & spes facta, fore, ut brevi, antequam *Germaniâ* excedat, ei literæ & responsio, quæ postulatis ejus propriùs accederet, transmittantur. Literas quidem aliquas *Norimbergæ* traditas accepit, inter quas una erat ad *Reginam Elizabetham*; sed in inscriptione studio omissum erat Electricis & Comitis Palatinæ cognomen, sub falso obtentu illud ei, propter Mariti proscripti causam dari non posse: ideò Legatus lite-

literas istas, cum indignatione & objurgatione, eò, unde venerant, remisit. Et sanè res est inaudita & crudelitatis, & injustitiæ, neq; inter Barbaros unquam intellecta, neque in sævissimis Syllæ & Marij Proscriptionibus, neque sub Triumviris, exercita, ut, nimirum, propter crimen Mariti, etiam atrocissimum & ex confessione manifestissimũ, innocens mulier jure suo & bonis, atq; dignitate & nomine, quæ ante cõmissum viri flagitium, habuit & obtinuit, privaretur: sicuti hodie ex parte Cæsareanorum, contra *Reginam Elizabetham*, fieri præsumitur, cui non solùm dotalitia bona, vi & injuriâ, sunt adempta; sed etiam nomen, titulus, & dignitas, quæ nubendo consecuta est, præripi tentantur: cùm tamen ejus Maritum criminis imputati, nunquam fuisse convi-

ctum, adhæc à Cæsare, in propriâ causâ, inauditum, indefensum, non vocatum, illegitimè, injustè & nulliter, ex mero odio & vindictâ, proscriptum. Sed ad rem.

De responsione verò illâ, de quâ Legato Britannico spes facta fuit, diu nihil audiebatur; tandem aliqua sive Notificatio, sive declaratio ad XIV *Kalend. Februarij*, exarata, in Angliam transmissa venit. Illa hæc continet:

Cæsaream Maiestatem, postquam cognovisset, potissimam difficultatem, quò minùs hoc negotium, ad desideratæ utrinque arctioris coniunctionis & confœderationis effectum, perduceretur, in eo verti, quòd Serenissimus Rex ampliorem aliquam satisfactionem, sibi pro Nepote suo

quoad

quoad Electoralem Dignitatem desideret, non intermisisse de mediis omnibus, quæ ad superandam eam difficultatem pertineant, convenienti sollicitudine, perquirere & indagare, communicando super hâc re, tam cum excelso collegio Electorali, quàm cum iis, quorum hoc particulariter magis interest, & sine quorum consensu, rebus sic stantibus, soli Maiestati Suæ Cæsareæ, de hâc re statuere, non omninò est integrum. Postquam igitur, media quædam sese aperuērint, ex quibus spes affulgeat, posse prædictam difficultatem, quoad Dignitatem Electoralem, stante etiam Lineâ quondam Wilhelmi Ducis Bavariæ, superari, ac Serenissimo Magnæ Britanniæ Regi, ampliorem aliquam satis-

factionem dari, Romanam Regiam Maiestatem omittere noluisse, quin de hâc re, Serenissimi Regis Magnæ Britanniæ Ablegato *Johanni Taylero*, in hunc finem ibi relicto, significaret, qui de eâdem ad Regem suum quantò ocyùs referre, & convenientem curam ut sufficiens mandatum, ad pertractandum ac penitùs absolvendum, hoc restitutionis & confœderationis negotium, quamprimùm vel sibi transmittatur, vel in alium, qui mittendus videretur, conferatur, adhibere novisset.

Atque hæc est brevis in compendium conjecta Relatio eorum, quæ in hac solemni Legatione ultrò citróque acta, dicta & scripta fuêrunt. Iam verò, Primo loco, & ad faciliorem consequentium

tium judicationem notandum: Legatum Britannicum statim in primordio suæ Legationis, in propositione primâ, deinde iterum in alio libello ad Imperatorem, contra Cæsaris, ut illi vocant, *Decretum de die xxiv. Februarii* exceptionem opposuisse, illud tum rejiciendo, tanquam nullum & à re vacuum, tum demonstrando præscriptas in eo conditiones longè infra spem & expectationem, quam Serenissimus Magnæ Britanniæ Rex de integrâ restitutione Palatinatûs, hoc est, tam territorij, quàm connexi muneris Electorij conceperit, esse, ac propterea meritò causam daturum fuisse, de successu & confectione negotij addubitandi & diffidendi, operámque expediundæ Legationis supersedendi; nisi aliunde, & maximè per ipsum Taylerum, cui *Decretum* istud traditum fuerit, amplior & lautior

atque firmior, spes & cautio, nomine Cæsareæ Maiestatis data fuisset, solidæ & plenæ circa Palatinatûs restitutionem satisfactionis & gratificationis. Et sanè indubium est, Prudentissimum illum & Optimum Maximum Regem nequaquam Oratorem Suum propter tam iejunas & ventosas, vituperij & prejudicij plenas conditiones & leges, quæ in isto scripto feruntur, missurum fuisse. Nisi enim aliud & maius certiúsque fundamentum spei suæ habuisset, aliísque argumẽtis & persuasionibus adductus fuisset, Legationem tam splendidam compendi fecisset.

Præterea considerandum, Imperatorem in primo suo responso, quod Legato dedit *Lintzij* ad diem trigesimam mensis *Junij*, tacitè agnovisse à se profectam fuisse spem illam, quia nihil contradixerit tunc aut excepe-

rit:

rit:: immò etiam exceptionem, quam Legatus XVIII. *Junij* contrà dictum *Decretum de die* XXIV *Februarij* propofuerat, tacendo cõprobarit, & ratione & veritate niti agnoverit. Quòd verò postea θαῤῥηκοτέρως contradixerit, addendo, Se mirari quo fundamento Legatus præsupposuerit, Se spem dedisse vel amplioris gratiæ, vel restitutionis plenioris, quàm quæ in sæpememorato Decreto contineatur, indicio erat Cæsaream Majestatem in priori suâ sententiâ firmiter permansuram, & ne latum quidem unguem ab eâ discessuram, quicquid alij vel dicerent, vel crederent in contrarium.

At jam operæ pretium fuerit, considerare & examinare, quæ & qualia sint Cæsaris oblata, que toties repetuntur & tanti æstimari & pro singulari

lari beneficio reputari jubeatur: deinde, sub quibus conditionibus ea fiant, hoc est, qualia sint ea, quæ ab *Electore Carolo Ludovico*, & à Rege in agnitionem tantæ gratiæ vicissim præstanda exiguntur.

Primò, offert Cæsar Se *Carolum Ludovicum* à Banno Imperiali ex delicto paterno in Eum derivato, eatenus & ad eum effectum absoluturum, ut in Ordinem & gradum Principis *S. R.* Imperij recipiatur. Magnum, si Dijs placet, beneficium illi, qui natus est Princeps Imperij & jure proprio, acquisito, & primogenituræ Elector, qui non ex beneficio Patris & per viam hæreditatis; sed ex providentiâ legis & ex pacto primi acquirentis, jure gentilitatis in Electoratum succedit: Si hoc Cæsaris oblatum Elector eo sensu,

quo

quo offertur accipit, cogitur agnoscere & præsuppõnere, Primò, Bannum contra Patrem Suum deproperatum legitimum & justum esse, & secundum jura decretum & promulgatum: Deinde, illud contra Se quòque locum habere, non secus ac si Ipse in Bannum esset declaratus & necessè haberet eo absolvi. Quod non solùm contra apertissimum jus faceret; sed etiam Patri Regi τῷ μακαρίτῃ, tum Sibi Suísque perpetuam ignominiam & maculam afferret. Nec bonâ cum conscientiâ, aut citra summæ ingratitudinis crimen facere id posset; tum quia Genitoris sui honorem & existimationem læderet, Eum rebellem, perduellẽ & reum Læsæ Majestatis, ac propterea legitimè proscriptum fuisse, tacitè agnoscendo & cõfitendo; tum quia in animo suo persuasus est,

Patri suo injuriam factam Bannúmq; contra eum evibratum nullum esse & illegitimum; & licet justè decretum & pronunciatum foret, contra se tamen, utpote innocentem, & natum diù ante divulgatam proscriptionem, & jus quæsitum adeptum, & non Parenti ultimo possessori; sed primo acquisitori ex lege feudali & fundamentali succedentem locum nequaquam habere & extendi posse; Bannum enim, ut inquit & probat Andræas Gallius magnus Iure consultus Cameræ Imperialis Assessor, duorum Imperatorum Consiliarius & quondam Ducis Bavariæ Advocatus, lib. 2. de pace publica, observ. 15. num. 9. est personale & cum personâ extinguitur, & observ. ultima. n. 32. Bannum morte, ait, Banniti expirat; per l. crimen vel pœna paterna nullam maculam filio infligere potest. 26. & ibid. nec alieni criminis successor constituitur. D. de pæna, & per l. defuncto D. de publicis judicijs, & per l. 1. & final. C. si reus vel accusatus mortuus fuerit,

adde

adde l. publica. 3. D. de publicis judicijs, & allegat. infr.

Deinde cogeretur confiteri & agnoscere, Se non esse Principem Imperij, quia opus habeat in istum gradum asciscì. Qui Eum pro Principe *Germaniæ*, hoc est, vel pro Comite Palatino Rheni non æstimant, necesse est ut præsupponant Eum vel Nothum, vel Hispaniæ, vel Galliæ, vel alterius Imperij: at hoc falsum, (nisi quòd Angliæ Princeps ideo dici meretur, quia Princeps est sanguinis Anglicani) sicut illud Diabolicum est. Iura sanguinis, inquit lex, nullo jure civili, per quod Bannum est introductum, dirimi possunt. l. jura. 8. D. de regul. juris. l. jus agnationis. 34. D. de pactis.

Principis Anhaltini proscripti filius, quamvis in prælio Pragensi captus, nunquam opus habuit recipi in gradum Principum, sed semper, etiam in captivitate, quia proscriptus ipse

non erat, nec in eum derivari ullo jure Bannum Patris poterat, habitus, tractatus & vocatus fuit Princeps, ab ipso Cæsare & Cæsareanis, quamvis Pater ipsius nondum esset absolutus à Banno. Ita filij *Johannis Friderici* Electoris *Saxoniæ*, in numero Principum habiti, & pro Ducibus *Saxoniæ* agniti, & ita compellati fuerunt, Patre licet Bannito & captivo. Quin liberi Regis *Friderici*, Comites Palatini, hoc est, Principes Imperij ex Illustrissimâ Prosapiâ nati & orti, atque pro talibus etiam agnoscendi & tractandi sint, quis negare potest? Ipse Imperator eos non aliter quàm hoc nomine compellat, nec aliter compellare potest. Quid autem sit in Imperio Comitem Palatinum, & ex Septemvirali Palatinâ stirpe editum esse, vulgò notum

tum eſt. Nemini hoc nomen & titulus competit, & inditur, niſi qui ſit Princeps: Comitem Palatinum nominari, & inter Comites Palatinos accenſeri, idem eſt ac eſſe Principem Imperij, tali loco & gradu, qui in Imperio tribuitur ſecundum ordinem Comitibus Palatinis, qui ſunt primi & præcipui inter omnes reliquos Principes. Agnominatio Comitis Palatini in Imperio plus eſt, quàm Ducis aut Principis: hinc fit ut in deſcriptione titulorum & dignitatum Principes Palatini nomen Comitis Palatini præponant titulo Ducis.

Liberi Regis *Friderici* nonne ſunt Pronepotes Regis Daniæ ex Sorore? nonne ſunt Principes è ſanguine regio Britannico oriundi? Si vel hâc

ſolâ prærogativâ naſcendi niterentur, & non accederet generis paterni ſplendor, quis negaret eos Principes eſſe? quis auſit præſumere eis hoc ius à Matre, ab Aviâ & Proaviâ Regiis filiabus & Reginis collatum diſputare & auferre propter Patris qualemcunq; condemnationem? Hæc cùm ita ſint, quo fundamento & iure ſtatuitur Carolum Ludovicum Electorem, natum Comitem Palatinum, & quidem tribus plus minus annis antequam Pater ipſius fuiſſet proſcriptus, opus habere recipi in numerem & gradum Principis Imperij? Magna eſt crudelitas eò adducere & cogere filium, ut Patrem ſuum, quem inſontem in animo & conſcientiâ arbitratur, pro rebelle, perduelle & reo Majeſtatis, propriâ confeſsione & agnitione, iudicet & declaret:

claret: major etiam, si semetipse nocentem, qui tamen nullius culpæ sibi conscius est, nec per ætatem maleficicium committere potuit, sistere & suis juribus, dignitate & natalium prærogativâ exuëre cogatur & compellatur.

Esto sanè, salvâ tamen veritate, Patrem omnium maximum facinorosum fuisse, & crimen perduellionis, fractæ pacis & Læsæ Majestatis, in supremo gradu commisisse ac propterea iuste ei aquâ & igne interdictum, omnibsuque iuribus humanitatis privatum esse; hoc tamen liberis ante sententiam condemnationis paternæ conceptis & natis, minimè nocere debet, presertim in his, quæ innatam dignitatem & jus nobilitatis concernunt, quæque non descēdunt ex personâ Patris, sed debentur, jure sangui-

nis

nis, lege gentilitatis & ex pacto ac transſmiſsione Majorum, atq; ex diſpoſitione legis ; ſicuti ſunt Electoratus & Principatus Imperij, hoc eſt, ſeuda regalia, antiqua, quæ non veniunt nomine hæreditatis, neq; ex ſucceſsione Patris ; ſed iure primæ & ſimultaneæ Inveſtituræ, & per traditionem primi acquirentis & concedentis, c. 1. § poſtea verò, & gloss. in. d. c. §. cum verò, Conradus, in verbo. frater. lib. 1. de feud. tit. 1. De his qui feudum dare poſſunt. Baldus ad Rubric. de ſucceſſion. feudi ad §. Hoc quoq; n. 4. Filius inquit, non venit vt quilibet hæres ; ſed jure ſanguinis, quod eſt immutabile. & in c. 1. §. finali. Euæ fuit prima cauſa benefic. amittend. Iure, ait, geniturae, beneficio, Domini expressâ formâ Inveſtituræ, à cuius tenore non eſt recedendum, filius in feudo ſuccedit. Iulius Clarus ſupremus Regis Hiſpaniæ Conſiliarius & Regens in provincia Mediolanenſi lib. 4. Sentent. §. feudum. quæſt. 66. docet, quòd

crimen

crimen Patris non excludat filium à feu-
do antiquo, & lib. 5. sentent. §. laesae Majestatis. n. 19.
quòd poenae Laesae Majestatis non ha-
beant locum in natis & conceptis ante
delictum Patris, ubi in notis addit Baiardus poe-
nam Patris nocere filijs tantùm in his,
quae descendunt ex personâ Patris; secus
in alijs, nempe feudis ex pacto & provi-
dentiâ. Adde Bossium, qui decision. parte 1. quaest. 10. n. 6.
dicit, quòd filij ob crimen Patris non pri-
vantur bonis eis antè delatis, & quòd poena l.
quisquis. C. ad l. Iuliam Majestatis, non habet locum
in filijs jam natis; sed post delictum
Cynum in d. l. quisquis. Alciatum qui consil. 467. n. 7.
communi opinione negat, dictam. l. quisquis
pertinere ad legitimè conceptos & na-
tos ante delictum. Adde Covarruviam, Gramma-
ticum, Gallium, Mynsingerum, Baldum, Bartolum, Iserniam,
Alvarottum, Bertholum, Camerarium, Rolandinum de Valle,
cons. 74. lib. 3. Wesenbecium, Curtium Iuniorem & innume-
ros alios in eandem sententiam. Considera autem

imprimis has leges sequentes, l. 3. D. de interdictis & relegatis & deportatis, Quæ verò, inquit lex, non à Patre, sed à genere, à Civitate, à rerum naturâ tribuuntur, ea manent liberis incolumia, Patre relegato, *aut proscripto.* l. 2. c. de libertis & eorum filijs dicit expressè delicta parentum non nocere filijs, quos tunc ortos constiterit, dum illi libertate potirentur. l. emancipatum à Patre 7. §. 1. & 2. §. de Senat. ibi Si quis conceptus quidem sit antequàm Pater eius (propter crimen) Senatu moveatur, natus autem post Patris amissam dignitatem magis est, ut, quasi Senatoris filius intelligatur. Tempus enim conceptionis spectandum, & §. 2. in d. l. dicitur. Avi potius dignitatem prodesse filio, quàm obesse casum Patris. & l. filium familiâs. 9. D. eodem. quæsita, ait, dignitas liberis, propter casum Patris remoti à Senatu, auferenda non est. l. qui ad tempus. 2. §. 3. & 4. D. de. Decurion. & filijs eorum, ubi dicitur

filium

filium, si post conceptionem Pater ipsius dignitatem amiserit, non perdere tamen ipsum dignitatem, Item §. 4. eum, qui post Patris relegationem & proscriptionem natus sit, si quidem ante conceptus sit, habendum esse Senatoris filium. Andreas Gailius l. 2. de pac. public. observ. 15. n. 23. bona, inquit, feudalia, mortuo Bannito, filiis alijsque agnatis restitui debent, quia delictum Patris vel agnati, non potest in feudo antiquo, ex pacto & providentiâ, præjudicare filijs & agnatis, & n. 34. defuncto Bannito, feudum antiquum & gentilitium ad hæredes sanguinis, quibus ex pacto & providentiâ primi acquirentis, jus quæsitum est, revertitur, quibus regulariter delictum Patris vel agnati impedimento esse non potest. Verùm de istâ materiâ in libro nostro Vindiciarum causæ Palatinæ.

quò lectorem remittimus, plenè & diffusè atque ex professo tractamus. Interim detestandum quòd, dum his beneficijs & dispositionibus legum & jurium promiscuè unusquisq; civis, inferioris licet subsellij, frui & tutus esse posit: liberis tamen Principum hæc justitiæ ordinatio denegetur, ijque deterioris, quoad justitiam, conditionis esse judicentur. Sed ad rem.

Offert Secundò loco Cæsar, Se restituturum Comitem Palatinum in partem haud contemnendam ditionum avitarum. Iam considerandum partem eam non nominari: nec declarari & innui quæ, qualis & quanta futura sit. Ex interpretatione & judicio Cæsareanorum dependet, an talis sit, ut pro non contemnendâ sit æstimanda. Si secundum

cundum æstimationem conditionis, in quâ Electorem ponunt, computant; etiam parvam portionem pro magnâ æstimabunt. At hæc fortassis tam exigua & contemptibilis erit, ut Regi & Electori eam accipere turpe & ignominiosum fuerit, magnumque afferat præjudicium. E postremâ quidem, quæ data fuit Legato, declaratione, deprehenditur & perspicitur, tum Electoriam dignitatem & mutius, rem præcipuam & maximam, quæ ad restitutionem pertinet, tum Palatinatum superiorem, partem æquiquam parti, quæ in inferiore restat restituenda, removeri & secerni à restitutione: de neutro enim mentionem ullam faciendam, neque spem consequendi præsumendā esse, quamdiu aliquis è stirpe *Bavaricâ* superfit, clarè ibi edicitur. De parte tan-

tùm

tùm illâ, quam Bavarius & Hispanùs in inferiori Palatinatu jure hypothecæ καὶ ἀντιχρήσεως possident, spes datur, fore nimirum, ut illa sub certis conditionibus, si priùs hypothecarijs satisfactum fuërit, restituatur. Pars autem hæc, (si ab eâ excipias, sicut excipere fas est, tum ditiones, quæ Ludovico Philippo Duci Simmerensi Patruo Electoris debentur, tum bona Electrici Ludovicæ Palatinæ, Aviæ, & Reginæ Elizabethæ, matri, viduabus, in dotalitium asignata) perexigua & tenuis admodum erit: minor adhuc futura, si ab eâ separes agros, fundos, villas & oppida, quæ Leopoldo Austriaco, Episcopis Moguntino, Wormatiensi & Spirensi, Magistro Equitum Ordinis Teutonici, Landgravio Darmstadiensi, denique

quę alijs data, concessa & tradita fuerunt. De his enim nulla fit à Cæsare mentio, ideo minimè præsumi potest, ea in restitutionem partis illius non contemnendæ computari. Iam & hoc animadvertendum, non addi & exprimi, quando & cum quibus conditionibus possessio circumcisæ istius particulæ tradi debeat. De hoc prius conveniendum erit, atque facilè fieri poterit, ut iniquæ & anormes intolerabilesque, & in quas cum honore & conscientiâ Elector consentire nequeat, conditiones præscribantur & ferantur, quæ tam Religionis & Sacrorum receptum & pristinum statum, quàm formam administrandæ & regendæ Reipublicæ labefactent, & novis restrictisque legibus coarctent. De eo quidem nullum est dubium, Hispanos & Bavarum nequaquam

quam reddituros, quæ ipsi in Palatinatu καὶ κράτος usu capiunt, nisi priùs emolumenta & commoda, quæ in compensationem καὶ εἰς ἀνταναπλήρωσιν prætendunt & pertendunt, quorum pretia intendere & amplificare nôrunt, reâpse consecuti fuerint: Hispani sanè fœdus & auxilium contra Batavos & Gallum, tum protectionem vel deductionem suarum navium sibi volent ab Anglis promitti & præstari, id quod jam olim prætenderunt, dum subinde intonabant, non aliter se restituturos partem quam teneant in Palatinatu, nisi sub istis & similibus conditionibus. Bavarus, ὃς μηδὲν ἄλλο σκοπεῖ, πλὴν ὅπως πλέον ἕξει. Demosth. nummorum aliquam summam, & hanc non exiguam postulabit. Caro igitur & nefando pretio constaret pars illa qualiscunque: quæ tamen,

si

si præsens in Palatinatu desolatio & vastitas agrorum, si deserta & incolis vacua regio, si villarum & oppidorum ruina, & in cinerem inque favillas redacti lares considerantur, nullius planè æstimationis aut pretij habere potest.

Porrò & hoc perpendendum, Principem Electorem non posse citra præjudicium juris sui, citraque violationem legis fundamentalis, consentire in aliquam partitionem, seu partis alicujus acceptationem, quia in Aureâ Bullâ, sanctione pragmaticâ diversis in locis, verbis sæpiùs ingeminatis & enixioribus, omnis divisio, scissio, distractio & deartuatio interdicta, simul etiam sacro-sanctè sancitum est, dignitatem Electoralem ita territorio Palatinatûs conjunctam & con-

nexam, ut alterum ab altero in perpetuum nullâ prorſus ratione ſeparare poſsit. Si nunc igitur partem aliquam acciperet εἰς μερισμὸν καὶ διάλυσιν, in partitionem & diviſionem conſentiret, & agnoſceret Septemviralem dignitatem aliquo ſaltem modo ſeparari poſſe vel à toto, vel à parte Palatinatûs: id quod citra præjudicium juris, & integræ ſuæ reſtitutionis vix facere poſſet; niſi fortè pars aliqua integralis, hoc eſt, totus inferior Palatinatus, cui alligata eſt dignitas, redderetur, & quidem cum hâc conditione, ut jus & ſpes conſequendi reliqua integrum & illæſum maneat. Tum non partitio & diviſio perpetuò manſura dici poſſet; ſed potiùs ſuſpenſio integræ reſtitutionis & conglutinationis. Sed à tali moderatione & conſilio longè abeſt & Cæſa-

ris Bavarique, & gregalium mens & ſcopus, ſicuti non tam ex ultimo ſuprà relato reſponſo, quàm ex alijs declarationibus & ex ipsâ experientiâ perſpicitur.

Tertiò, Imperator offert Se juxtà ac conventum fuerit, Inveſtituram impertiturum. Iam verò ſciendum hanc Inveſtituram reſtringi ad eam duntaxat partem, quæ promittitur reſtituenda, ſicut *Rodoldus* Imperatoris in Angliam miſſus Internuncius, clarè declaravit: non autem extendi ad totum Palatinatum & annexum Archidapiferiæ officium. Talem autem limitatam ad unam partē reſtrictam Inveſtituram, Princeps Elector ſine magno ſuo præjudicio accipere non poteſt, quia eo facto excluderetur & præteriretur in generali, principali, ſimultaneâ & toti

generi maſculinæ ſtirpis debitâ Inveſtiturâ, de omni Palatinatu cum cohærente dignitate & pertinentijs; Vnius autem incluſio eſt alterius excluſio. c. nonne, De præſumt. Qui in hâc communi Inveſtiturâ non comprehenditur expreſſè, non poteſt ullum jus poſtea prætendere ad ſucceſsionem & adeptionem Palatinatûs & muneris Electoralis. Nullus eſt Comitum Palatinorum, quin in iſtâ Inveſtiturâ fundet jus & ſpem ſuam ad Palatinatûs & dignitatis colligatæ ſucceſsionem. Inveſtitura enim tribuit jus, cauſam, actionem, ſpem & prætenſionem ſucceſsionis in feudis, c. 1. Quib. modis feudum conſt. poſs. c. 1. in princip. de ſucceſſion. Fratrum. c. 1. in fine, de feudo cognat. c. ſi facta. ſi de feudo defuncti controverſia ſit inter Dominum & Agnatos Vaſalli. Inveſtitura eſt quædam in poſſeſsionem miſsio, Myſing. cons. 64 n. 10. & vim contractûs habet, imò

con-

contractus est, Menoch.conf.101.n.28.conf.103.n.53 & ex illa filij & Agnati jus & spem habent acquisitam, quæ illis citra suum factum postmodum auferri non potest, ut ait Wesenbecius, conf. 41.n.103.in fine. Præterea in antiquis feudis jus confirmat, etiamsi alius incumbat injustæ possessioni, Vlcius Zasius conf. 1.lib.1. n.24. Tiraquellus.in tractatu le mort saisit le vif.declarat. 7.post. 5.n. 15.& 16.Wesenb.consil. 1.Vol. 1. n.49. ita citat Nicolaus Burgundus in libro de Electoratu Bavarico. Interest igitur Principis Electoris, ut cautè & circumspectè in hoc agat, operam dando ut Investituram, hoc est, renovationem antiquæ & in Domo Palatina usitatæ communis Investituræ, pro se tanquam capite familiæ, próque fratribus & Agnatis suis obtineat, nequaquam permittendo, ut vel ea omittatur, vel ipse & cæteri investiendi prætereantur.

Quartò, Imperator offert, ſe, cùm
ad tractatus ventum fuerit, quoad
dignitatem Electoralem & reli-
qua petita, eum ſervaturum mo-
dum, ut in iis, quæ æquis con-
ditionibus concedi poterunt, ha-
beat cùm Sereniſsimus Rex unde
ſtudium & benevolentiam Cæſa-
reæ ſuæ Maieſtatis in ſe, tum
quoque Comes Palatinus pro-
penſam in ſe gratiam poſsit cog-
noſcere. At animadvertendum eſt,
hanc Cæſaris ὑπόσχεσιν per bina ul-
tima eiusdem reſponſa cancellatam
& abrogatam eſſe. In his enim cla-
rè dicitur, diſpoſitiones Cæſaris
de dignitate & ditionibus Pala-
tinicis Electoralibus per nupe-
ram Pacem Pragenſem confirma-
tas, ac conſequenter nunc ab uni-
verſis Imperii ordinibus compro-

batas

batas esse. At enim per istas dispositiones, quas perpetuò vigere debere in tabulis illius pacis cavetur, omnes spes consequendi unquam Electoratum & annexas provincias, liberis Regis *Friderici* aufertur & præscinditur: dum ibidem planè refertur per eas, non solùm Duci Bavariæ, sed etiam Lineæ Gulielmianæ, hoc est, illius Patris stirpi, è quâ quinque masculi hodie exstant, in perpetuum collatum & traditum esse Electoratum.

Quod idem appertiùs & enucleatiùs in altero ultimo responso enunciatur, dum ibi apertissimè Cæsarea Maiestas confitetur & indicat, Se non tantùm Duci Bavariæ, sed etiam Lineæ Gulielmicæ, tam dignitatem Electoralem, quàm superiorem Palatinum hæreditario

rio iure concessisse, ac propterea nullum prorsùs de eorundem restitutione colloquium quamdiu Linea illa superstes fuerit, admitti posse. Recisam igitur ab omni parte, & ab ipsâ stirpe spem consequendi Electoralem dignitatem & superiorem Palatinatum, ex his apparet luculenter. Quâ nunc fiduciâ, quo fundamento, quo colore, colloquium de restitutione Palatinatûs continuari potest? Significatum quidẽ postea fuit, quod consilio, cum excelso Collegio Electorali, & quorum intersit, habito; media quædam sese aperuerint, ex quibus spes effulgeat, posse difficultatem, quoad dignitatem Electoralem, stante etiam Lineâ Gulielmianâ Bavaricâ superari ac Serenissimo Magnæ Britanniæ Regi, amplio-

rem

rem aliquam satisfactionem dari. Sed quem in finem ista excogitata & inventa sint, nemo non, qui ratione uti voluerit, animadvertit. Nulla enim probabili ratione nituntur, sed eò tendunt, ut Regem Britanniæ & omnes eos, quorum causæ Palatinæ interest, vanis & inanibus colloquijs teneant impeditos & illaqueatos, ne ad arma conclament & occasiones circumspiciant, neque Gallis, Suecis, & alijs Austriacorum hostibus, sese consocient. Usitatæ hæ sunt artes in Cæsaris & Hispani Curijs, sicut compluribus exemplis comprobari posset. Illorum sanè Ministri eas tam perfectè edocti sunt, ut meritò magnorum Politicorum nomen & famam inter mortales acquisiverint, εἰς μεγέθει ἀρετῆς δεινότητος· τὸ φθονεῖσθαι πεπόνθασι.

Sed quod, amabò, medium reperiri potest, ut hinc juri & prætensioni justissimæ Caroli Ludovici Electoris, & hujus Fratrum Agnatorumq; : istinc ambitioni & cupiditati insatiabili Bavaricæ satis fiat? Oportet ut alteruter tantùm Elector sit, & locum Electoris possideat: duo in uno subsellio cõsidere non possunt, nec unius hominis desungi munere, unâ linguâ loqui, unum suffragium ferre. Formam Reipublicæ Germanicæ Septem Electores, tanquam septem fulcra constituunt: si vel plures, vel pauciores sint, harmonia & moles illius ædificij corruat, necesse est. Aurea Bulla, quæ lex est Regia fundamentalis, & sanctio pragmatica, septem duntaxat admittit, & unicuique suum officium, suum Principatum & potentiam, cui connexus est Electoratus,

ratus, aſsignat & addicit: hinc etiam ſeptem candelabra nominat, quorum numerus neque augeri neque minui poſsit, citra corporis Reipublicæ convulſionem & everſionem. Si plures forent, novem nimirum, vel undecim, (numerus enim inæqualis eſſe ipſâ naturâ debet, ne ſuffragia ſint paria, quæ res diviſionem ac ſciſsionem in Electione Regis adferret,) quænam ipſis ſedes, officia & munera tantæ dignitati condecentia attribui, quæ terræ & provinciæ ad conſtituendum Electoratum aſsignari poſſunt? Aureæ Bullæ autoritas tanta eſt, ut mutari & violari ab Imperatore ne cum Electorum conſenſu poſsit; niſi is velit everſis legibus, hoc eſt, fundamento, ipſam Reipublicæ conſtitutionem & ſummam convellere & pervertere.

Quod si contingeret, ut novem Electores crearentur, quomodo unicuique suus ordo & gradus ascribi poterit? Palatinus quidem è loco & sede su , hoc est, ex jure & possessione, tot ætatum usu, & legibus fundamentalibus, tot Imperatorũ Ordinumq; omnium consensu confirmatâ, se dejici & deturbari haud permittet, quia id sine honoris & conscientiæ suæ læsione, citráque ignominiam & injuriam totius suæ gentis, facere nequiret. Confiteretur enim, & suâ patientiâ & exemplo palam faceret, se non injustè jure suo veteri & acquisito & prærogativâ inter Electores sibi ab antiquo competente, privatum esse, & gratiæ magnæ loco reputare, quod novus homo & precarius Elector factus esset. Cum minore dedecore & probro renunciaret δι' ὅλȣ Electoratui,

tulit, quàm in ejusmodi turpem pri-
mi gradus & ordinis in infimum
commutationem, quæ fatuæ & pusil-
lanimæ ambitionis signum foret, con-
sentiret. Bavarus quoq; nequaquam
se removeri patietur è sede illâ, in
quam cum tantâ, támque indomitâ
aviditate & furore atque impetu,
cum tanto labore & sudore, cum
tantâ denique sanguinis effusione, &
longâ armorum continuatione irru-
pit, quámque arripuit & suæ genti
intulit. Licet novus inter Electores
homo meliori, quàm ullus alius, jure
re æstimari, ac proindè postremo
adsidere debeat loco; attamen tan-
tæ ambitionis est, idemque elatum
& contumacem generosi animi
spiritum gerit, ut de principatu
cum prioribus & se multum ve-
tustioribus Electoribus, imò & ipso

 Impe-

Imperatore, summâ contentione disputare non addubitet, sicut superioribus annis experientia docuit, quando Cæsarem in Conventu Ratisbonensi in ordinem & eò redegit, ut *Wallensteinium* exauctorare & reliqua omnia, quæ ipse tum sciscerct, approbare cogeretur. Diu antequam Bavarus inter Electores à Cæsare referretur, tempore etiam Imperatoris *Rudolphi* & *Matthiæ*, Archiducibus Austriæ quæstionem de primo & digniore loco movit, titulum etiam Serenitatis non minùs atq; Austriaci affectavit, & *Ferdinandum*, qui ipsius ope indigebat, tandem eò compulit, ut istum titulum sibi daret, antequam & factus esset novus Septemvir. Verum quidem est, quòd ab omni ætate Duces Bavariæ, rerum potientes & familiæ capita, difficultatem fecerint

Archi-

Archiducibus Austriæ, si non aliâ, Regiâ nimirum, vel Imperatoriâ dignitate fuissent adornati, in Imperii conventibus & Comitijs loco & gradu cedere; quia se vetustiores Duces esse dicebant, nec Imperatoribus ex Austriacis oriundis suos fas fuisse posteros Bavaræ genti, quæ jus principis subsellij jamdudum haberet, præferendi, creando eos Archiduces; quia etiam Bavariæ Dux, tanquam dignior, primo loco, in latere, ubi Principes sæculares consident, assideret, horumque nomine, decreta & leges in Comitiis ab ordinibus rogatas & comprobatas subscriberet & consignaret: Austriaci verò, qui post Bavarum se collocari non sustinuerunt, è latere hominum Ecclesiasticorum, Præsulum & Insulatorum assiderent. Veruntamen nullus Bavarorum, cum

tantâ

tantâ contentione & ambitione felicio-
rique cum successu, quàm hic moder-
nus Dux, præ cæteris antiqui in familiâ
suâ conservandi splendoris & dignatio-
nis studiosus, controversiam illam mo-
vit & pervicit.

Sed ajunt verisimile & spem esse Ba-
varos eò adduci posse, ut in pactum al-
ternationis consentiant, hoc modo, ut
post mortem Maximiliani Bavari re-
rum nunc potientis, Electoria dignitas
& functio inter huius & Regis Fri-
derici Palatini primogenitos filios
& Nepotes, alternis exerceatur & pos-
sideatur vicibus: alterutrius posteritate
deficiente, superstiti Electoratus totus
διαμπερὲς in solidum, velut iure accres-
cendi, relinquatur. Sed campæ & logi
hi sunt, qui nullo fundamento consis-
tunt, & ad circumveniẽdum & illaque-
andum credulorum animos inventi sunt.

Tantum

Tantum enim abest ut Bavari, hoc rerum statu, quo prædominantur & res suas constabilitas habent, simúlque potentia, autoritate & gratiâ in Imperio prævalent, in talem pactionem sint consensuri; ut etiam connivere & permittere nolint, ut Controversia de Electoratu vel seponatur, vel in suspenso relinquatur, reservato unicuique parti jure suo, vel ad colloquium, vel ad judicem competentem remittatur: sicut id palam & cum magnâ contentione, tum aliis, tum nuperrimè in Conventu Ratisbonæ habito, publicè declarârunt & edixerunt; ideoque etiam Imperatorem eò adegerunt, obstinacissimè pertendentes, ut Palatini stirpis Rupertianæ tam diu, donec Bavarica Gulielmiana superstes & in vivis esset, à spe & consecutione Electoratûs maneant exclusi, neque Illis permittatur, litem de eo his

movere: sed cogendos esse, ut prætensionibus suis renuncient, simulq; caveant, se nihil illius causâ in Imperio deinceps moturos: ni faciant, neq; Germaniæ, neq; Bavaris de pace & securitate prospectum fore. *Si* enim Palatinis, inquiunt, jus suum reposcendi facultas & ius datur, Eos, si præsertim occasiones & adminicula, quæ restituti ad Ditiones facilè consecuturi & circumspecturi sint, faverint; minimè quieturos, donec Bavaros iterum ab Electoratu depulerint: sicut filij & Nepotes *Rudolphi* fecerint, qui Papiensi transactione, & pacto, alternis vicibus exercendi munus Electorale, rupto, liberos & posteros *Ludovici* Bavari Imperatoris, possessione suâ per vim & dolum exturbârint. Necessè igitur, ut ante omnia, & priusquàm Palatini in Imperium admittantur,

tantur, & ad Principatum restituantur, hæc quæstio absolutè determinetur aut transigatur; aliàs fomitem & materiem fore novarum turbarum & belli, atque istâ ratione Imperium & Rempublicam nullâ securâ, stabili & firmâ pace fruiturum, sed in continuo metu versatutum. Hæc illi ex animi sui Sententiâ proferunt & statuunt, quibus id quòque deliberatum à principio, decretúmque fuit. Atque hinc factum, ut non tantùm in tabulas Pragenses inter conditiones facilè illius pacis, perpetuam stirpis Bavaricæ in Septemviratu successionem, & Palatinæ gentis exclusionem inseri vaferrimè & per comminationes atque persuasiones procurârint, Sed etiam Imperatorem importunitate suâ compulerint, ut Spem consequendi

Electoratûs & ſuperioris Palatinatûs omnem Palatinis præciderit, edicendo & reſcribendo confidenter & abſolutè, ſe non poſſe permittere, ut de illorum reſtitutione poſtulatio fiat, aut colloquium vel conventio, quamdiu ſoboles maſcula è ſtirpe *Gulielmi* Bavari ſuperſit, inſtituatur, ſicut ſuprà audivimus. Age verò, dicant & fidem faciãt ſe conſenſuros in ejuſmodi alternationis, ſeu per vices ſucceſsionis conventionẽ: num fas & jus eſt, ut *Carolus Ludovicus* naſcendi & proprio & primogenituræ jure, atq; per legem & majorum proviſionẽ & traditionem Elector natus, cæteriq; ejus Fratres & Agnati, quibus jus acquiſitum eſt, in illam Sibi ſuæq; genti probrum inferentẽ, imminutionémq; veteris juris & prærogativæ afferentem, conditionẽ, conſentiat? Quâ fide,

quâ

quâ fronte, quo prætextu cogi poterit, ut jus & possessionem Suam, tot sæculorum lapsu, tot Imperatorum confirmatione, totius denique orbis & omnium ordinum, qui à primâ inde constitutæ Reipublicæ ætate vixerunt, approbatione constabilitam & corroboratam, in gratiam ingratissimorum & infestissimorum gentilium, labefactet, diminuat & discerpat. Quis sustineat, quis non stomacharetur & diras funderet, si Palatinos Principes, quibus legum patriarum & institutorum priscorũ protectio & cõservatio tantæ curæ fuit, qui pro libertate, qui pro Aureæ Bullæ, aliarúmq; constitutionum & sanctionum fundamentalium tuitione, nullum discrimẽ nullum vitæ periculũ adire dubitarũt, eas tam turpiter, tam temere violare videre? Nũne alternationis pactũ, quod

Bavari

Bavari etiam ante tria sæcula introducere & invehere præsumebant, per Auream Bullam *Caroli* IV, per subsequentium Imperatorum confirmationem, per inviolabilem tot annorum consuetudinem sublatum est, tanquam res mali exempli, quæ ad Imperii exitium & ruinam spectaret, discordiam & divisionem inter Ordines aleret, fomésque esset perpetuarum turbarum & motuum?

Atque ex his, quæ tamen primoribus tantùm labris delibantur, apparet, quid de medijs illis, ad superandam difficultatem de Electoralis dignitatis restitutione propositis, sit judicandum. Sive enim per alternas successio & functio vices proponatur, sive de duobus novis septem antiquis adjungendis Viris consilium

silium detur : utrumq; ἀμήχανον καὶ ἀνένδεκτόν ἐστι, quòd neque ullâ cum ratione, securitate, utilitate ad effectum perduci potest. Dicant igitur, promittant, offerant quicquid velint, iurent quantum velint, indubium & exploratum est Cæsarem, Bavaros & socios nunquam recepturos in pristinum dignitatis & fortunarum statum vel *Carolum Ludovicum* Electorem, vel ejus Fratres & Agnatos, neque permissuros, ut ad aliquam, quæ ipsis formidabilis sit, potentiam perveniant, ne captatâ occasione, eâ ad vindictam & ad adempta recuperanda, accitis undique auxiliis, utantur. Breviter, omnem operam & oleum perditum iri planum & manifestum est; si hâc rerum tempestate, & quamdiu Bavarus superstes

&

& toto caput orbe secundum, est, per amica colloquia exefficі posse speratur, ut sub æquis conditionibus, Palatinatus Electoralis integrè cum dignitate & purpurâ Septemvirali restituatur. Aliam consiliorum oram inveniendum, aliâ viâ incedendum, aliam temporum inclinationem expectandum est, ut obstinati & successu rerum elati, longáque felicitate efferati, & inveteratâ potentiâ insolentes animi, ad sui agnitionem redigantur, & ad moderata consilia flectantur.

Atque hæc sunt quæ à Cæsare offeruntur & pro singulari Cæsareâ gratiâ & beneficio æstimari jubentur, quæque arctiorem Regis cum Domo Austriacâ conjunctionem & fœdus; aliáque officia promereri dicuntur: Iam considerandum, sub quibus

quibus conditionibus hæc gratia, ex quâ Serenissimus Rex benevolentiam & propensionem erga Se Cæsaris, & ejusdem clementiam erga Nepotes suos deprehendere debet, concedatur.

Conditiones vero expresse præscribuntur, *omnes autem*, etiam eæ, de quibus tractandum adhuc est, *sub conditionem fœderis ineundi compinguntur*, sicut ait responsum.

Prima autem Conditio, vult ut Comes Palatinus convenienter Sese coram Sacra Cæsarea Majestate humiliando & submittendo reconciliationis Suæ beneficium demisse petat. Hic jubetur Elector Semetipsum reum sistere & profiteri, ac facto suo palam declarare, Se non esse innocentem, sed Cæsarem

offendisse, cui reconciliari debeat. Reconciliatio præsupponit offensionem. In quo autem Cæsarem unquam offendit? num quia natus est in hanc lucem? num quia vivit? num quia minorennis fuit, & neminem per ætatem lædere potuit? num quia ex antiquâ, & Reginâ Palatinorum stirpe ortus, & ex Matre Reginâ natus? num quia Patrem habuit, qui in Regem Bohemiæ electus fuit? num quia Lugduni Batavorum & apud Lucenses educatus est, & literis bonisq; disciplinis operam dedit? num quia quievit & ab armis abstinuit? num quia Regis Avunculi consilijs obsecutus in partibus non fuit? num quia Investituram & restitutionem suam humiliter & demissè à Cæsare petijt? num quia huic omnem observantiam & obsequium exhibuit? num quia Rex

Avunculus ejus causâ ad Cæsarem & Electores Legatum misit? num quia ex filiâ Nepos est Regis Iacobi, & ex Sorore Nepos Regis Caroli, & Pronepos Regis Daniæ, & Cognatus Regis Galliæ? Oportet ut tale aliquid sit, quod offensionem dederit. Sed cur non exprimitur delictum, & causa offensionis, ob quam necessè habeat præstare ejusmodi genus humiliationis & submissionis, quod non solet exigi & præstari nisi à delinquentibus & crimen agnoscentibus? Cur nullo verbo indicatur quare Cæsar Illi iratus sit, ut opus habeat supplex fieri, petendo cum tantâ humilitate suæ reconciliationis beneficium?

Secundò, tenetur facere renunciationem fœderum & pactorum

quorumcunque quæ vel Ipse, vel Pater ejus cum quibuscunque Regibus ac statibus, tam internis, quàm externis Imperii forte contraxit. Hic jubetur omnibus auxiliis & amicitiis in perpetuum valedicere, & in merâ gratiâ & in incertis illis atque ambiguis oblatis acquiescere, & fundamentum fortunæ & spei suæ collocare. Hoc facto, non solùm meliores suos amicos & necessarios, qui Eum, ejus Patrem, Matrem, Fratres & Sorores exules hospitio exceperunt, & hactenus velut in asylo tutati, nulloque non genere beneficii & officii cumularunt, offenderet, & summè erga Eos ingratus foret; sed etiam Ipsi sibi facultatem & libertatem ullas in posterum amicitias & fœdera circumspiciendi & contrahendi, commerciumve &

necessitudinem cum quo velit colendi, præriperet. Certa relinquere cum ignominiæ & conscientiæ fideiq; læsione, & ad incerta, captiosa & probrosa cum exitio & dedecore animum advertere, non est tutum neque consultum. Quàm misera esset conditio, non dicam Principis, sed hominis proletarij, qui se ad tam durum & iniquum pactum adstringi pateretur, & sibi ipsemet omnem spem utendarum occasionum & amicitiarum præcluderet? Nullum exemplum reperitur, qno ab aliquo Principum Germaniæ recepto in gratiam, tam generalis, absoluta, atque indistincta omnium foederum & pactorum renunciatio, flagitata fuerit.

Tertiò, satisfaciendum est etiam alijs, de quibus in futuro tra-

ctatu, quoad fœdus cum Cæsareâ Majestate, Rege Hispaniæ, & totâ Domo Austriacâ ineundum, statuendum erit. Hinc colligitur alias adhuc conditiones ab Electore exactum eiq; præscriptum iri. Illis omnibus priùs reâpse satisfaciendum, & fœdus cum totâ Domo Austriacâ, ex arbitrio & voluntate Cæsaris & Hispani, à *Rege Britanniarum* percutiendum, multáq; alia officia, commoda & adminic la condicenda; tum demum Imperator oblata sua se adimpleturum spem dat.

Atq; hæc sunt, quæ Cæsar offert & conditiones, sub quibus offert. Si nunc oblata per seipsa & in suâ naturâ, sine conditionibus annexis, considerantur, ejusmodi sunt, ut non tantùm nullum honorem, utilitatem ac be-

beneficium, sed potiùs ignominiam, incōmodum & præjudicium afferant accipienti & consentienti. Indigna etiam sunt magnitudine Cæsareæ Majestatis tam parva cum tantâ exaggeratione & velut exprobratione, κ὚ ἑκουσίως καὶ χαλεπῶς offerentis. Præterea, infra dignitatem sunt *Regis* postulantis & alia promeriti, cui dedecori foret, si tot ejus intercessiones & Legationes, si tot magnorum operum impensæ, si ingenti Austriacis exhibita beneficia, si ejus amicitia & confœderatio, si moderatio, quam Ipse & *Rex Pater* in favorem Cæsaris & Domûs Austriacæ, in his motibus testati fuerunt, si continentia illa emolumenta, quæ Hispani ex Angliâ consequuntur, nihil ampliûs procurare, impetrare & promereri potuissent, quàm particulam aliquam non contemnendam

dam Palatinatûs. Oportet, ut homines isti, vel admodum parvi faciant merita, confœderationem, societatem & conjunctionem Regis, si putent compensandam portione aliquâ exhausti & ad internecionem redacti Palatinatuûs: vel portionem illam & gratiam Cæsaream tanti æstiment, ut tam potentis Regis amicitia & conjunctio illi minimè sit vel æquanda, vel præferenda. Totus Palatinatus cum dignitate Electorali cunctisque proventibus, præsertim qualis hodie ejus facies est, quæ nihil sani, nihil solidi habet, non tantæ utilitatis esse potest, vel Regi, vel Electori ejus Nepoti, quantæ est hoc tempore Austriacis, vel sola & simplex amicitia Regis quiescentis & medium se gerentis. Quemadmodum nullius hodie in orbe terrarum Regis, Principis, & Imperii

perii potentia, cum illâ quâ Gloriosissimus Magnæ Britanniæ Rex hoc tempore præpollet & antistat, comparanda venit: Ita nulla etiam est, quæ Austriacis & Hispanis formidabilior & magis metuenda, atque æque fatalis sit, quàm ista. Ab omni ævo Reges Angliæ præpotentes & timendi fuerunt, propter commoditatem situs Insulæ, & dominatum maris: sed nullus eorum ad tantum potentiæ fastigium pervenit, ad quod Rex Carolus ascendit: Qui sub uno spiritu tria potentissima, florentissima, populosissima, & omnibus ad togam & sagum rebus necessariis affluetissima, & quod caput est, binis maximis accessu difficilimus Insulis inclusa regna continet & regit. Qui invictâ & perpetuâ classe Oceano dominatur, & firmissimis præsidijs maria tenet, & pro arbitratu

ficut justum, æquum & necesse arbitratur, vel claudit, vel aperit: qui certos annuos & perennes proventus & subsidia ad classem sustentandam & novis subinde supplementis reficiendam assignavit; ad cujus nutum & voluntatem, si imperare & uti voluērit, paratum & promptum est, quicquid navium in Oceano Germanico, in utroq; mari Balthico, in Daniâ, apud Batavos & Suecos velificatur. Qui pace altissimâ fruitur; qui numerosâ prole circumcinctus, pluribus munimentis insistit; qui populo obedientissimo & imperata lubenti animo facere adsueto; qui genti bellicosissimæ, ad arma terrâ mariq; tractanda fortissimæ, imperat; qui aliquot myriadas peritissimorum nautarum & exercitatissimorum epibatarum in procinctu habet; qui nullo metu aut sus-

suspicione seditionis, contumaciæ vel inobedientiæ impeditur, neque in suo proposito & consilijs turbatur. Qui tutò & cum magno suo commodo hostes suos invadere; impune verò invadi non potest: bellum cum utilitate & sine discrimine ducere & inferre; Sibi ab alio illatum in exortu suo & antequam ad se perveniat, occupare & opprimere. Sed sicut pactorum observantissimus, & pacis studiosissimus, & justitiæ atque æquitatis cultor maximus est: ita alienum non appetit, neminem temerè lacessit, sed suum tantùm conservare & tueri satagit. Tanta enim est istius Monarchæ & pietas, & justitia, & fides, (has enim virtutes, quæ throni Regij fulcra sunt, inter cæteras, proprias & animo insitas habet) ut pacta, & conventa, & fœdera seu pacis, seu com-

 mer-

merciorum ſecum inita, ſartè, tectè, atque inviolabiliter omnibus ſervet, ad arma non ex utilitate & per impetum, ſed cum neceſsitate & cum maturo apparatu conſurgit, antè ſecuritati & ſaluti populi ſui, quàm privatæ vel vindictæ, vel cupiditati conſulat.

Quòd Hiſpani Flandriâ & Belgio adhuc potiuntur, quòd littora & ſinus & portus ſuos ingredi & egredi poſſunt; quòd diſsita & remota ſua Regna commercio miſcere & jungere, quòd pecuniam ad alendum exercitum collybo mittere, quòd tyronem & ſupplementum colligere & deducere queunt; id omne ſanè Regis Caroli beneficium eſt. Nam ſi Hic voluiſſet, eo tempore, quo Gallus & Batavi junctis viribus & copijs eos adorti ſunt, impreſsione in Flandriam

factâ,

factâ, vel parùm adstipulari & ad communem prædam manus extendere: nemo dubitat, quin toto Belgio evoluti, & mari omni pulsi fuissent, ultra Pyrenæos montes, in solitudines & veteres suas casas retrocedere coacti.

Vel hinc apparet, quàm necesse & utile sit Hispanis & Austriacis, habere amicum, vel saltem non hostem, sed medium pacis & belli, tam potentem θαλαττοκράτορα: Sedulò igitur cavere deberent, ne Eum à se abalienent, ad iram provocent, offendant, & adversus se irritent. Si enim inimicum & hostem haberent, ne mediùs-fidius in ordinem statim redigerentur, à deprædatione & conquisitione aliroum Regnorum & Imperiorum abstinere, & propositum stabiliendæ per Europam dominationis omittere compulsi, vix benè tuti in

propriis laribus & Patriâ, neque satis ad sua defendenda validi. Si Rex saltem impedire & prohibere vellet, ne maria frequentarent, negociationes & navigationes exercerent, res ipsorum confestim in arctum irent. Posset enim eos, si aggredi justum censeret, brevi temporis spatio & intra annum toto Oceano pellere, instar Pompeii Magni, qui Piratas mari intra triennium per totum Imperium Romanum ejecit. Hæc si quis perpendat, satis causæ habebit, ut Austriacorum & Hispanorum sive imprudentiam, sive obstinationem, sive arrogantiam detestetur, quòd tam potentis Regis, cujus quies salutem & securitatem ipsis præstat, æquis & justis, in causâ Palatinâ, postulatis non modò non satisfaciant; sed etiam impediant, ne illius Nepotes in pristinum dignitatis & fortunæ statum

tum

tum restituantur. Sciant verò in heroicis naturis iracundias, sicut ab initio tardas & lentas, ita acres & vehementes esse, si nimiùm provocatæ vero sese impetu commoverint. Philipp. & Peucer. in Chronic. Carion. Tandem aliquando justa Nemesis contra eos expergiscetur & consurget, ultionem & poenas ab istis arrogantibus, innocentium oppressoribus, & Regnorum provinciarumque prædonibus reposcitura.

Ταῖς αὐταῖς τέχναις τις ἁλίσκεται ὥσπερ ὑπῆρξεν.

Iam si oblata Cæsaris in veste illâ conditionum annexarum adspiciuntur, adhuc deteriora, vitiora, & probrosa magis æstimanda sunt. Quæ verò hæc est gratia, si oneri & ignominiæ est, & præterea tam carè luenda

&

& compenſanda? Quid multis? Nemo non videt hoc maximè agi, ut, tum Illuſtriſsima, libertatis & veterum inſtitutorum tenaciſsima, Domus Palatina, penitùs opprimatur & in perpetuo ſqualore maneat, ne unquam emergere poſsit; tum ejus Amici & defenſores circumducantur & fræenentur, ne ad arma provocent & Se cum hoſtibus Auſtriacorum conjungant, occaſionibus & momentis temporum obſervatis.

Denique ſciendum, Cæſarem in hoc ultimo reſponſo ſuo, quod & in priori fecerat, requirere Legatum, ut ad particularia deſcendat, ac clariùs ſive ſcripto, ſeu, ſi placeat, quod Majeſtas Cæſarea convenientius exiſtimet, oretenus conferendo, cum Majeſtatis Suæ Cæſareæ Plenipotentiarijs explicet, quid

quid Majestati Suæ Serenissimus Magnæ Britanniæ Rex, pro talibus oblatis vice versâ offerat ac præstare intendat, ut pari passu, prout moris, de utriusque partis postulatis ac præstandis tractetur, conveniatur & concludatur: quod ipsum Majestas Sacra Cæsarea rationi consentaneum existimet. Legatus autem in Propositione suâ, & postea declaraverat Regem suum, si in Ipsius gratiam restitutio, non quidem unius partis, sed totius Palatinatûs cum Electoratu fieret, atq; eo modo fundamentum universalis pacis poneretur; tum fœdus cum Cæsare, Domo Austriacâ & Ordinibus Imperii, ad pacem illam ineundam, firmandam & defendendam percussurum. Luculenta sanè & pulcherrima

& compenſanda? Quid multis? Nemo non videt hoc maximè agi, ut, tum Illuſtriſsima, libertatis & veterum inſtitutorum tenaciſsima, Domus Palatina, penitùs opprimatur & in perpetuo ſqualore maneat, ne unquam emergere poſsit; tum ejus Amici & defenſores circumducantur & frænentur, ne ad arma provocent & Se cum hoſtibus Auſtriacorum conjungant, occaſionibus & momentis temporum obſervatis.

Denique ſciendum, Cæſarem in hoc ultimo reſponſo ſuo, quod & in priori fecerat, requirere Legatum, ut ad particularia deſcendat, ac clarius ſive ſcripto, ſeu, ſi placeat, quod Majeſtas Cæſarea convenientius exiſtimet, oretenus conferendo, cum Majeſtatis Suæ Cæſareæ Plenipotentiarijs, explicet,

quid

quid Majestati Suæ Serenissimus Magnæ Britanniæ Rex, pro talibus oblatis vice versâ offerat ac præstare intendat, ut pari passu, prout moris, de utriusque partis postulatis ac præstandis tractetur, conveniatur & concludatur: quod ipsum Majestas Sacra Cæsarea rationi consentaneum existimet. Legatus autem in Propositione suâ, & postea declaraverat Regem suum, si in Ipsius gratiam restitutio, non quidem unius partis, sed totius Palatinatûs cum Electoratu fieret, atq; eo modo fundamentum universalis pacis poneretur; tum fœdus cum Cæsare, Domo Austriacâ & Ordinibus Imperii, ad pacem illam ineundam, firmandam & defendendam percussurum. Luculenta sanè & pulcherrima

ἀντάλλαξις! Quis majus aliquid ſperare & expectare potuiſſet? Satis plus à Rege oblatum. Nec tamen eo Cæſareani & Hiſpani contenti fuére: volebant ut Orator proferret & ſingulatim indicaret, quibus cum pactis & conditionibus Rex Britanniarum fœdus cum Domo Auſtriacâ (de Imperio enim & Imperij Ordinibus nullam faciebant mentionem, neque multùm erant ſolliciti, quia ex tali pactione fœderis cum Ordinibus, Auſtriaci non multum utilitatis fuiſſent conſecuturi.) percutere, quidve quantumve auxilij, vel armorum, vel nummorum, vel navium præſtare & ſtipulari intenderet. Sed Legatus, ſicut Vir prudens & circumſpectus, nequaquam æquum, juſtum & honeſtum arbitrabatur, ulteriùs καὶ πρὸς τὸ ἐπὶ μέρος, progredi, antequam Imperator

perator propiùs ad ipsius postulata accederet, & liquidò declararet, an in petitam integram restitutionem consentire, vel saltem quamnam partem, & cum quibus pactis eam restituere decrevisset, spe & promissione additâ, fore ut brevi cætera quòque restituantur.

Quæ nomine Regis oblata & condita, ea non modò honesta & præclara, & tam magnanimo publicæ concordiæ studiosissimo Rege digna; sed etiam toti Imperio ad constabiliendam pacem utilissima fuerunt, adhæc, ultrò, nullâ obligatione devinctus ad testificandam merè benevolentiam Suam, ista obtulit: Illa vero à Cæsare velut obtrusa, incerta, vituperosa, indigna & imperfecta sunt, quæ minimè Regis postulatis, expectationi & meritis respondent, quæque non

magni & liberalis, ſed duri & tenacis parumque benevoli animi indicia præbent. Vt taceamus Cæſarem, tum propter innocentiam Principum reſtituendorum, tum propter juſtitiam cauſæ, tum propter utilitatem publicam, ad longè plura, ad integram nempe & dignitatis Electoralis, & ditionum reſtitutionem obligatum fuiſſe.

Quòd ſi verò ad juſta & æqua, totieſque iterata Legati petita aliquantùm propiùs acceſsiſſet, & de conditionibus illis ignominioſis, quas Electori præſcripſit, remiſiſſet, reſtitutionem honorificam, quæ citra præjudicium & cum ſecuritate accipi potuiſſet condicendo, ſimulque conditiones honorabiles & honeſtas, ſub quibus reſtitutionem facere vellet, indicando: tum cognito, quan-

quantum Cæsaris gratia & collatio mereretur, Legatus quoque ad ulteriora descendere promptus fuisset. Verùm Cæsareani hoc agebant, ut voluērint priùs exploratum habere quid propriè & speciatim sibi à Rege promittere deberent, an, & quantum vel armorum, vel pecuniæ, vel navium is condiceret; & hoc eum in finem, ut, quando vidissent id non respondere & conducere multùm suïs rationibus, ipsis integrum fuisset retrocedere & Legatum re infectâ remittere.

Quæ de *dispositionibus* per *pacem Pragensem* confirmatis, & ab universis Imperii Ordinibus comprobatis objiciuntur, & ad Cæsaris in causâ Palatinâ Decreta excusanda & stabilienda adducuntur, satis indicant,

 quid

quid circa restitutionem integram ditionum & dignitatis sperandum sit. Ex tabulis Pragensibus liquidò apparet inter Bavarum & Cæsarem singulares & arcanas stipulationes intercessisse, quarum vigore ditiones & digtates Electorales, non modò Duci Bavariæ ad dies vitæ; sed etiam universæ Lineæ Patris ejus Gulielmi, quam proinde Gulielmianam vocant, in perpetuum datæ & concessæ atque perscriptæ sunt. Hæc enim ibi sanciuntur: Quantum ad causam Palatinam attinet, conventum ut ea, quæ Cæsarea Majestas tum de Electoratu & ditionibus, pro Serenissimo Duce Bavariæ & Lineâ Gulielmianâ quæque alio modo disposuit: tum quæ de bonis quorundam Palatinorum Administrorum ordina-

dinavit, rata omni modo maneant; sic tamen, ut Electoris quondam Friderici IV. Comitis Palatini ad Rhenum Viduæ, suo dotalitio, quantum ad Se pertinere liquidò docuerit, frui permittatur. Liberis verò Proscripti, quando se coram Cæsareâ Majestate decenter humiliaverint, alimenta principalia ex Cæsareâ quidem gratiâ, non autem ex debito constituantur.

In dissertatione de Septemviratu Palatino in Ducem Bavariæ optimo jure translato sæpiùs repetitur & affirmatur, Electoratum non solùm Duci Bavariæ, sed etiam toti stirpi Bavaricæ datum, Ducemq; Neoburgicum & alios errare, qui putent Investituram tantùm provisionalem & ad dies vitæ factam esse. *Augustissimus Cæsar,*

Cæſar, Ita ſcribit capit. 4. n. 124. *fulmen juſtiſſimum & meritiſsimum Banni proſcriptionis in perduellem Fridericum iecit, eúmque omnibus juribus, honoribus, bonis, & in ſpecie Electorali dignitate, cum ditionibus ipſi annexis excidiſſe declaravit. Deinde, dictum Electoratum ob feloniam Friderici commiſſam ad ſe devolutum eſſe, maturè & cum cauſæ cognitione, auditis ponderatiſque Ducis Neoburgici rationibus, prætenſionibus & argumentis judicavit. Demum, hunc ipſum Electoratum, unà cum juribus ipſi annexis, pari cum cauſæ cognitione, graviſsimis juſtiſsimiſque cauſis motus, & quidem cum Electorum Imperii approbatione & conſenſu, accedente etiam Summi Pontificis hortatu, in Sereniſsimum Maximilianum Bavariæ Ducem,* totámque familiam

Bavari-

Bavaricam, *Ducis Neoburgici reclamatione nil remorante, interveniente solemni, solitáque Investiturâ, realiter & in perpetuum transtulit, prout sua Electoralis Celsitudo, apprehensâ tam juris, vocis, dignitatis & potestatis Electoralis, quàm bonorum, ditionum, terrarum, Dominiorum aliorúmque annexorum possessione vel quasi, in Inclytum Electorum Collegium admissa, fraternæ unioni associata, & in omnibus officio, jure, munere ac dignitate Electoris Palatini hactenus publicè functa, eóque titulo tam à Sūmo Pontifice & Purpuratorū Collegio, quàm à Cæsareâ Majestate, Regibus Galliæ, Hispaniæ, Poloniæ, Daniæ, digna habita & honorata est. Quâ ergò fronte, fide & veritate Relator scribit, provisionalem tantùm & certis conditionibus factam Serenissimo*

Duci Maximiliano, de Electorali dignitate ad dies vitæ usurpandà Investituram? Calumniam hanc convincit Investitura Cæsarea, quam etiam Relator, licet invitus, agnoscere debet. Item fol. 115. cap. 5. n. 174. *Transtulit*, inquit, *Electoratum liberè, re tamen per duos & amplius annos maturè deliberatâ, consilio cum Electoribus communicato, annuente, quinimò flagitante Summo Pontifice, instantibus & approbantibus Sacri Romani Imperii Principibus, quinetiam exteris Regibus & Ducibus, uno Duce Neoburgico excepto, hoc enixè postulantibus, omniumque bonorum applausu, in Serenissimum Bavariæ Ducem Maximilianum* & totam stirpem Bavaricam, *meritis Suæ Serenitatis universo Orbi notis, Agnatione & Iure ab antiquâ familiâ competente, aliis-*

que

que gravißimis causis, Cæsarem ad hoc impellentibus, prout latiùs patet ex diplomate & literis Investituræ.
Paulò pòst, n. 175. *nihil provisoriè & ad dies vitæ concessum, nihil juris Duci Neoburgico reservatum. &* n. 182. *Nam Electoratus Palatinus ex mero beneplacito & arbitratu Cæsaris, atque alijs maximis, justißimisque de causis in Bavariæ Ducem* & ejus inclytam familiam *transcriptus fuit, nullâ sumptuum bellicorum habitâ ratione aut mentione.* & n. 184. *re per biennium ac ampliùs penitissimè perspectâ, expensâ deliberatâque in Bavariæ Ducem Maximilianum* & ejus gentem *transferre cœpit.* n. 188. *ut ita disponente justitiâ, dignitas Electoralis iterum* in eam familiam, *cui ab antiquo debebatur, sed contra jus, fas, & jurata pacta adempta fuit,*
 post-

postliminiò reverteretur, n. 190. *De Electoratu Palatino, ob atrocissimũ perduellionis crimen per Fridericum proscriptum cõmissum, ad se liberè devoluto, atq; in Bavariæ Ducem* ejúsque familiam *justè ac legitimè translato.*

Sed quid multis? Nonne supra satis audivimus, Imperatorem non ampliùs diffiteri, sed palam & publicè, toto Orbe terrarum audiente profiteri, se Septemviratum Palatinicum Duci Maximiliano & universæ Lineæ Bavaricæ dedisse, contulisse & per Investituram tradidisse? Id quidem non ita pridem in vulgus cognitum fuit: ante publicationem tabularum Pragensium, nemo quicquam audivit, nisi fortè vel divinando, vel suspicando, vel per conjecturas aliquid odoratus est. At hæc clanculum & ex compacto, tanquam in velabro,

labro, non auditis, non vocatis, indefensis, & absentibus ijs quorum intererat, sine scitu & consensu præcipuorum Electorum & Ordinum, nisi quòd postea aliqui metu compulsi, ea non improbârint, contra leges, jura, & datam fidem instituta & acta sunt, sicut omnia alia in hoc negotio translationis Electoralis officii.

Verùm, quomodo ista conveniunt & quadrant cum iis, quæ Imperator & Dux Bavariæ, tum Electoribus, tum Regi Iacobo in Conventu Ratisbonensi, quando Maximilianum de Electoratu investiit, religiosè, sacrosanctâ obside fide cavit, asseveravit & promisit, Se Electoralē dignitatē Bavaro cum certis cōditionibus, nimirū, salvo jure prætendentiū & non diutiùs, quàm in vivis esset trāstulisse & cōcessisse? Sic enim in *suâ declaratione*

Electoribus in ſcripto xxiij Februarij CIↃ IↃC XXIII *edicit*: Inveſtituram factam citra præjudicium filiorum Comitis Palatini, tum fratris ejus, uti & Ducis Wolffgangi Wilhelmi Comitis Palatini, & aliorum agnatorum, adeoq; nulli omnino quicquam de jure ſuo eſſe detractum, verùm illud expreſſè reſervatum, quantò primùm ſive amicâ compoſitione, ſive jure decidendum: deciſione factâ quicquid adjudicatum illis fuerit, id ejſdem defuncto Maximiliano Duce Bavariæ, ſtatim tradendum & Inveſtituram ſuper id concedendam. Electores quoque Saxoniæ & Brandenburgicus Ducem Bavariæ, niſi ſub certis conditionibus & quamdiu is viveret agnoverunt, eo fatis functo jus illis

quibus

quibus ante Palatini (ita verba sonant) proscriptionem & translationem, dignitas Electoralis ob simultaneam Investituram, atque adeò jure competebat, restitueretur. In literis ad Regem Iacobum v. Martij eodem anno, in hunc modum Cæsar scribit: Se suâ declaratione alterius cujuscunque juribus vel in minimo derogare aut præjudicare, ita ad prætensam successionem in dignitatem & ditiones Electorales liberis gratiæ suæ Cæsareæ, tum Fratri Agnatisque Palatini justitiæ fores patere velle: adhæc Investituræ diplomati expressè insertum fuisse, ut amicâ tractatione, vel si ea frustra ceciderit, summario processu disceptetur, quid successionum jura prætendentibus Nepotibus Regis

ex gratiâ, & quid Agnatis ex æquitate, in dignitate & privilegijs Electoralibus tribui posſit: Ipſe etiã Bavarus cavit & ſub fide promiſit, ſub hâc conditione & non aliter ſe Electoratum poſſeſſurum, & poſt mortem ſuam ſtatim reſtituturũ ei, vel eis, quibus per compoſitionem, vel per ſententiam judicialem fuerit adjudicatus: Sicut pluribus continetur tum in diplomate Inveſtituræ, & in dicta Cæſaris declaratione & literis, tum in literis quoque Electoris Saxoniæ ad Moguntinum. I. Martij CIↃ IↃC XXIV. Dreſdæ ſcriptis, & in Brandenburgici Electoris reſponſo, Legato Cæſaris Regiomontij in Boruſſia XII Maii. CIↃ IↃC XXVII dato. His cunctis violatis & ſpretis, dignitas Septemviralis cum regione, Lineæ Gulielmianæ, hoc eſt, omnibus Ducibus Bavariæ & horum liberis per ſecretas conventiones & ſtipulationes conceſſa & collata fuit.

In

In illo etiam decreto die xxiv *Februarij* anno superiore, cui tamen Cæsar se constanter inhærere identidem affirmat, spem aliquam ad Electoralem dignitatem reliquit, dum ita rescribit: ubi ad tractatus ventum fuerit, quoad dignitatem Electoralem & reliqua petita, eum servatura sit modum, ut in ijs, quæ æquis conditionibus concedi poterunt, habeat cùm Serenissimus Magnæ Britanniæ Rex, unde studium & benevolentiam in se Sacræ Cæsareæ Majestatis, tum sæpedictus quoque Comes Palatinus propensam in Se gratiam ejusdem possit cognoscere Quod idem ijsdem repetiit verbis in respõso ad diem xxx. *Iunij* memorati anni Legato Britannico dato. At notandum hæc etiam diu post Pragensem pactionẽ &

factam in Lineā Gulielmianam translationem, enunciata & prolata fuisse. Hinc nimirùm argumentum sumere licet, quo cognoscitur, quâ ratione inter aliquos Principes res interdum agantur; quomodò eos, quos securos reddere volunt, tractent; quomodò simulent & aliud dicant, aliud agant & intendant, ut ad effectum suorum consiliorum perveniant.

Quanto in pectore hanc rem meo magis voluto,
Tanto mihi ægritudo auctior est in animo:
Ad illum modum os sublitum esse,

Vt cum Plauto loquar, omnibus non solùm Comitibus Palatinis, sed etiam Ordinibus Imperii, & alijs, qui Palatinæ causæ adstipulati sunt, & sibi persuadebant pœnam & odia in Fridericum duntaxat, non in ejus liberos sævitura, post Bavari mortem Electoratum ad Hos rediturum; inprimis verò ambobus Electoribus

Saxo-

Saxoniæ & Brandenburgi, qui tantum cavere volebant ne deciperentur, & tamen decepti fuerunt, vix caventes, etiam cùm maximè cavebant.

Sed quo fundamento, quâ fide, quâ conscientiâ, quo jure, ejusmodi clandestinæ & præjudiciabiles dispositiones fieri potuerunt, inconsultis & inauditis iis, quorum interfuit? Quemadmodum verò, concessiones & dispositiones nullæ & injustæ sunt, ita confirmari per pactiones Pragenses non potuerunt, neq; ab Ordinibus comprobari. Nullas autem esse & injustas ex eo apparet; Primò, quia inter Cæsarem & Bavarum clanculum initæ & contra Leges fundamentales Imperij pugnant. In Aureâ enim Bullâ, primâ & præcipuâ lege fundamentali, Cap. vii. & xx. & xxiv. &

 in

in alijs Constitutionibus expresse sancitur, dignitatem, potestatem, jus, vocem, Vicariatum, officium & munus Septemviralis fastigij cum Principatibus ac ditionibus, quarum virtute sæculares Principes Electores jus, & votum in Electione Romani Regis in Cæsarem promovendi, obtinere noscuntur, adeò esse conjuncta & perpetuis temporibus indivisibiliter unita, ut aliquid præmissorum ab altero, cùm sint & esse debeant inseparabilia; nec dividi, vel ullo tempore debeat separari, aut in judicio, vel extra divisim repeti valeat, aut evinci, vel etiam per sententiam separari, nec aliquis unum sine alio impetens audiatur. Quòd si per errorem, vel aliter quis auditus fuisset, aut processus, judicium, sententia vel aliquid hujus-

hujusmodi contra hanc dispositionem emanâsset, seu quomodo libet attentari contigisset; hoc totum, & omnia ex his, & quælibet eorum sequentia, eo ipso juribus non subsistere. Præterea, in capitulatione Regiâ, quæ secunda in Imperio Romano lex fundamentalis est, continens capitula & pacta, quæ Electores per formam contractûs cum Imperatore inierunt, ad quorum sacro-sanctam observationem hic solemni jurejurando conceptis verbis præstito, se adstrinxit; hæc inter alia Cæsar stipulatus est & spospondit: Se in rebus gravioribus Imperium concernentibus; Electorum sententias & suffragia rogaturum & auscultaturum, nihilque sine prævio legitimo illorum scitu & consensu decreturum & statuturum. Se

contra Auream Bullam & alias Imperii constitutiones & pactiones, nullum mandatum, rescriptum, aut quippiam, quod gravamen inferre possit, editurum, nec eo usurum, nec ut alius obtineat, aut illo utatur permissurum. Item, Si quam habeat actionem & controversiam contra aliquem Ordinum, se legibus experturum, vim autem nullam adhibiturum, eis praesertim, qui se cognitioni legitimae sistere voluerint. Item, Se observaturum & impediturum, neque ullo modo & praetextu concessurum, ut aliquis ex Procerum statuumq; numero, siue Elector, sive Princeps, sive alius sine causâ inauditus proscribatur, damnetur & in Bannum declaretur, sed allaboraturum, ut
in

in hoc secundum ordinariam juris normam & Imperii constitutiones ex præscripto reformatæ Ordinationis Cameræ procedatur. Clausula in fine hæc additur: Si quid contra hoc, vel alia Capitulationis capita susceptum & actum fuerit, illud omnino nullum, irritum & vanum esse debere.

Considerentur & inspiciantur jam omnia, quæ hactenus in causâ Palatinâ, ab initio in hunc usq; diem ex adverso acta, quæq; imprimis de translatione Electoratus & distributione ac divisione ditionum Palatinicarum, privatim & clam instituta & disposita, deq; facto gesta sunt, nonné ea cuncta & singula directè contraria Aureæ Bullæ, Capitulationis & legum claro præscripto sunt? Nonné Palatinatus

Ele-

Electoralis contra expressam prohibitionem discerptus, divisus & distractus, major pars Bavaro cum officio, alia Hispano, alia aliis data fuit? Ubi, & quando Electorales, cùm hæc fierent, convocati & congregati atque consulti, & sententias more Majorum rogati fuerunt? Nonné Saxo & Brandenburgicus Proscriptioni Regis Friderici, translationi Electoratûs in Bavarum, exclusioni liberorum & Agnatorum à jure suo, constanter & acerrimè sese opposuerunt? Legantur ipsorum in Senatu Principum *Anno* CIƆ IƆC XXIII, *Mense Februario lata suffragia*: Legantur ipsorum ad Imperatorem *diversæ literæ*, & *data Legatis Cæsareis responsa*. Si jam taceant, metu & terrore atque vi compulsi id faciunt. Cùm extensio translationis Electoratûs in Lineam Gulielmia-

nam

nam Bavaricam fieret; Cùm dispositiones istæ in abstrusâ officinâ formarentur & cuderentur; Cùm pacificatio inter Cæsarem & Saxonem per Legatos Pragæ consarcinaretur: ubi tum fuerunt cæteri Electores & Ordines? num intervenerunt, adfuerunt, sententias ordine & secundum instituta majorum dixerunt? antecessit né legitimus illorum consensus, ψηφοφία & suffragatio? Num ij, qui privabantur Electoratu, jure & fortunis suis; Num alij, quorum intererat, citati, auditi, defensi fuerunt? Num causa cognita & secundum jura præscripta tantæ rei negotium definitum? Nihil quicquam tale cogitatum, nihil tale actum; sed omnia ex arbitratu, ex affectu & odio, ex plenitudine potestatis, ex absoluto decreto, neglectâ & rejectâ Electorum, Ordinum, & Parium non suspectorum cognitione, contra jus, leges,
 con-

consuetudines, contra sanctiones pragmaticas, contra pacta & Capitulationes jurejurando firmatas, contra solitum & requisitum procedendi ordinem, adversus absentes, inauditos, nullius criminis insimulatos, sed planè innocentes, non in publicâ hominum luce, sed privatim in conciliabulo & in cōgressu arcano, acta, facta, dicta, scripta & peracta fuerunt.

Hinc Electores Saxoniæ & Brandenburgi meritò Cæsari velut exprobrando inculcârunt, in re tam gravi ponderosâ & tanti momenti, utpote à quâ Sacri Romani Imperii vel incolumitas, vel exitium, experientiâ testante, dependeat, prius consulendos & audiendos fuisse, secundum Capitulationis præscriptum, & hoc vel ideò maximè, quia de Electore membro Imperii quæstio esset. Negotium concernere unum è numero Septem-

temvirorum, & dignitatem Electoralem, propterea cæteros Electores ab illius cognitione excludẽdos non fuisse. Satis notum esse, litem & controversiam inter Dominum & Vasallum, quando nimirum de privatione feudi agitur, secũdum jus commune feudale, per Pares Curiæ, qui comparis sint dignitatis & nominis, decidendam & dijudicandam: hoc eò magis locum habere debere, cùm contra præpotentiores & illustriores aliquid decernendum sit: ex Capitulationis dispositione sanè in consilium adhibendos fuisse eos, qui Cæsareæ Majestatis intimi familiarissimique Consiliarii, quiq; puniendo vel privando juribus suis, quoad statum, dignitatem & fortunam pares & æquales sint. Se palam & publicè contestari, proscriptionem eiúsque executionem sine suo consilio & con-
 sen-

ſenſu fuiſſe decretam & promulgatam: alium meritò procedendi modum hoc in negotio obſervandum fuiſſe; & in Capitulatione dictâ planiſsimè conſtitutum & ſancitum legitur, nullum Electorem, vel alium Imperij Principem poſſe ab Imperatore inauditum, abſque ordinario proceſſu & judicio proſcribi & in Bannum denunciari; ſe non videre quo iure & prætextu Electores à deliberatione & cognitione rei tanti momenti, in quâ univerſi Imperii tam ſalus, tum exitium verſetur, potuerint excludi. Et cum forma proceſſûs iudiciarii, etiam pars ſit iuſtitiæ; hæc verò meliori modo adminiſtrari nequeat, quàm ſecundum leges conventas & præſcriptas, operam neceſſariò dandam fuiſſe, ut Comes Palatinus, antequàm condemnaretur, convenienter ex præ-

ſcripto

ſcripto omnium iurium,& ſacræ Capitulationis audiretur, atq; ideo proceſſus ordinarius iuxta Cameræ Imperialis Ordinationem, & in eâ præſcriptam formam inſtitueretur. Porrò quàm plurimas etiam circumſtantias conſiderandas fuiſſe, antequàm ſententia Proſcriptionis debuiſſet promulgari : & hoc quidem eò magis, tum propter Comitis Palatini liberos, tum propter eiuſdem fratrem & proximiores Agnatos, qui omnes & ſinguli nullius adhuc criminis inſimulati, multò minùs conuicti ſint. Translationem Electoratûs & connexarum ditionum rem nequaquam minoris eſſe momenti & præiudicii,quàm ipſam Proſcriptionem, ac propterea iure merito de eâ cum Electoribus, iuxta Capitulationis ſanctionem communicandum, & deliberandum, non autem poſt-

quam confecta sit, nudam significationem faciendam fuisse. Septemviros & Ordines Imperii esse quidem Cæsareæ Maiestatis, sed simul quoq; Imperii Electores & Ordines, adeóq; huius columnas & fulcra. Vnde minimè ambigendum, quin rei istius cognitio ad eos spectat. Cæsarem nullum feudum vel oppidum Imperio apertum ulli conferre & concedere inconsultis Electoribus; quantò magis necessarium fuisse, eorum consilium & consensum eâ in re, quæ de transferendâ Electoriâ dignitate, déque tam nobilibus Imperii feudis & regalibus quæstionem moveret, advocare. Ex hoc sanè processu cæteris Electoribus, Principibus, & Ordinibus maximum & irreparabile præiudicium accersi; si nempe inauditi, Electoribus inconsultis, suis dignitatibus & bonis, filii verò &

proxi-

proximiores agnati iure simultaneæ investituræ sine causæ cognitione privari & spoliari, omniáque ista in alios pro arbitrio transferri possent. Isthoc enim modo Electorē, aut statum Imperii deterioris longè conditionis fore, quàm aliquem in regno Poloniæ nobilem communem, quoniam talis nisi in plenis comitiis proscribi non posit. Existimationem & prærogativam illam, quâ Electores hactenus intra & extra Imperium conspicui fuerint, & eminuerint, eousque evilescituram, ut illi, qui in eorum præsentiâ capita sua operiri non auderent, dubitaturi deinceps sint, an detegere coram ipsis debeant. Si Electores consuli & cognoscere non debeant, quando aliquis Elector proscribendus, & Senatu Electorali movendus, & alius in eius locum recipiendus sit, se haud equidem

dem intelligere posse, in quo, Electorum prærogativa & autoritas consistat; quæve inter Illos & alios minores Imperii Proceres differentia, si nomen excipias, esse queat, nec quo tandem pacto Ipsis de periculo & præiudicio, quod ad eos ex hoc procedendi modo redundat, cautum sit. Proscriptionem huiusdem, executionem & subsecutam Electoratûs translationem inconsultis & præteritis Electoribus decretam & peractam fuisse, quod sanè fieri minimè debuisset; Electores & Principes haud deterioris, quoad condemnationem & pœnam, conditionis esse debere, quàm homines è plebe, contra quos inauditos & non citatos, nunquam proceditur, aut condemnatio pronunciatur, etiamsi crimina sint, vel maximè notoria.

Atque

Atque hæc, quæ collectim tamen, ſumma rerum faſtigia ſaltuatim ſecuti attigimus, & primoribus labris delibavimus, ambo illi celſiſsimæ & ſpectatiſsimæ autoritatis & exiſtimationis Electores, qui de propriâ ſcientiâ teſtati ſunt, in publicis ſcriptis & literis, in graviſsimis in Senatu prolatis ſententiis, per legationes ampliſsimas, perſæpè & pluſquam ſatis ſcripſerunt, declarârunt & deduxerunt: Et vel ex illis ita compendio relatis apparet, quo veritatis & fidei fundamento ea, quæ ſupra ex Auctore de Septemviratu in Ducem Bavariæ optimo jure tranſlato adduximus, nitantur, quidque de tranſlatione Electoratûs clam abſque ſolemnitatibus requiſitis, & ſine legitimo Electorum congregatorum concilio factâ, judicandum ſit. Sed de hoc argumento alibi commodior di-

cendi locus erit. Iam ſuffecerit ex deductis inferre, quod meritò omnes iſtas diſpoſitiones, decreta, pacta, ſententias, actiones & executiones ipſo jure nullas, irritas, caſſas, injuſtas, iniquas, nullius ponderis, valoris aut effectûs eſſe, lex & juſtitia pronuntient. L. ſi expreſſè 19. D. de Appellationib. & relationib. ubi dicitur, *Non jure proferri ſententiam, ſi ſpecialiter contra Leges, vel Senatusconſultum, vel conſtitutionem fuerit prolata. Vnde ſi quis ab hâc ſententiâ appellaverit, & præſcriptione ſummotus ſit, minimè confirmari ex hac præſcriptione ſententiam.* C. 18. de regal. in 6. l. ex ſtipulatione l. prolatam à Præſide, c. de ſentent. & interlocut. Novell. 113.

Deindè & hoc notandum, quod privatorum conventiones & pactiones non poſsint derogare Iuri publico, legibus & Conſtitutionibus Reipublicæ. l. nec ex prætorio, nec ex ſolemni jure privatorum

conventione

conventione quicquam immutandum est. 27. & l. neque pignus. §. privatorum conventio juri publico non derogat. ff. de regulis juris. l. juris gentium. 7. §. 16. ibi. pactum à jure communi remotum servari non oportet. & l. contra juris civilis regulas pacta conventa rata non habentur. 28. & l. jus publicum privatorum pactis mutari non potest. 8. D. de Administr. rerum ad Civitat. l. nemo potest. 55. D. de legat. 1. l. pacta quæ contra leges constitutionésque vel contra bonos mores fiunt, nullam vim habere, indubitati juris est. 6. c. de pactis. *Imò nullum rescriptum Cæsaris, nulla pragmatica sanctio, nulla sacra annotatio, quæ generali juri adversa esse videntur, valida sunt & in disceptationem proferri possunt.* Ita Imperator Anastasius sanxit. l. ultimâ. c. si contra jus vel publicam utilitatem. Præterea, dispositiones illæ contra datam fidem & cautionem, in fraudem eorum, quibus ea data fuit, pactę fuerunt; sicut supra dictum, ubi demonstratum, Cæsarem & Bavarum sanctè & sæpius promisisse & cavisse, Electoralem dignitatem soli Maximiliano, & quidem non diutius, quàm is in vivis foret, collatam:

 post

post eus mortem Liberos & Agnatos Friderici Regis iterũ admittendos. Insuper illi quorum intererat & qui læsi sunt, non fuerunt vocati & adpellati, sicut audivimus: In actis enim præjudiciabilibus debent citari omnes, quorum interest. l. nam ita Divus Marcus. 39. ibi. adhibitis etiam his qui contradicent. id est, qui læderentur confirmatione. D. de adoption. ubi Gothofred. *semper citandus est is, qui lædi potest.* l. de unoquoq; negotio præsentib. omnibus, quos causa contigit, judicari oportet. 47. D. de re judicat. l. etiam si Patre 29. §. si hæreditate Patris, 2. ibi. non evocatis creditoribus minimè id præjudicasse. D. de minoribus. Ioachimus à Beust, in l. admonendi. n. 796. D. de jure-jurando. Contra absentes verò quicquid statuitur, decernitur, agitur & initur, nullum est. l. si ut proponis. 5. ibi. quod ita gestum est adversus te absentem, ad effectum juris spectare minimè oportet, & l. ea quæ statuuntur adversus absentes. C. quomodo & quando Iudex senserit. Symmachus in epistola: *Quando,* inquit, *absentibus atque ignorantibus inter alios gesta nocuerunt?* l. 1. ibi. inter

ter

ter alios res gestas aliis non posse præjudicium facere sæpè constitutum est. & l. ibi. inter alios factam transactionem absenti non posse facere præjudicium, notissimi juris est. & ibi. Neque enim si te absente divisionem fecerunt, aliquid juri tuo derogari potuit. c. Inter alios acta, aliis non nocere. argt l. transactio matris. 26. c. de transact. & l. Impp. 3. ibi. Privatis pactionibus non dubium est non lædi jus cæterorum. D. eodem.

Denique, contra minorennes, indefensos, inauditos, pupillos & quibus jam jus quæsitum erat, ista omnia acta sunt. Cùm enim conventiones istæ inter Bavarum & Cæsarem fierent, & Pragenses pactiones consarcinarentur, Carolus Ludovicus adhuc sub tutelâ erat, sicuti etiamnũ sunt cæteri ejus fratres. Ille solus octodecim annos, in Aureâ Bullâ Electorum filiis pro majorennitate definitos, complevit. At non debet, inquiunt Imperatores, nocere adultis, quicquid eo tempore statutum est, quo defensione justâ & Curatoris auxilio fuerant destituti. l. acta apud se 45. §. contra

contra indefensos minores nulla sententia proferenda est. 3. & l. contra pupillum indefensum vel minorem xxv annis, propositum peremtorium nihil momenti habet. 54. D. de re judicata. Iure quæsito, nemo privari potest, ne quidem ab Imperatore utente totâ Majestate suâ, ut loquuntur Iuris Consulti. Detrahere aliquid alteri, magis est contra naturam, quàm mors, quàm dolor, quàm paupertas, quàm cætera, quæ possunt aut corpori accidere, aut rebus externis. Cicero. lib. 3. Officior.

Quod autem confirmationem & comprobationem istarum Dispositionum attinet, sciendum: Primò, quod nullum est & contra bonos mores, leges & jura pactum, non posse confirmari, neque ratum haberi vel adprobari. per jura vulgata, & supra citat. ll. Deinde, comprobatio illa Ordinum, de quâ tamen, an intervenerit, non constat, legitima & valida nequaquam est; quia Ordines

Ordines non interfuērunt, nec convocati & adunati fuērunt, ut causâ cognitâ assensum suum darent: si qui dederunt separatim & singuli consenserunt & Cæsaris dispositiones comprobarunt: quod fieri de jure non debet. l. item si unus. 17. §. item si plures. 2. & l. non distinguemus. 32. §. cum in plures ibi. non debet singulos separatim cogere. D. de Receptis qui arbitrium. c. cum omnes. Extra. de constit. Hieronymi à Cævallis in specul. commun. opinion. quæst. 476. Antonius Faber in Cod. decision. forens. libr. 1. tit. 3. definit. 42. ubi docet, non reputari universitatis nomine actum, quod agunt particulares, etiamsi omnes agant, nisi eâ congregatâ. & Flamin. de Rubeis consil. 69. n. 220, lib. 1: actum nullum esse, ait, etiamsi omnes consenserint, quando separatim & particulares non legitimè congregati consenserunt. Ad hæc, plęrique Ordinum, pręsertim Protestantes, qui in pactiones Pragenses consenserunt, coacti & impulsi fuerunt metu, minis,

armis

armis & decretis atque mandatis peremptoriis, ut eas comprobarent & amplecterentur, ni facerent hostes judicarentur, sicut in ipsis Tabulis sancitum est. Quid autem de tali consensu & voluntate judicandum sit, jura docent, vide l. velle non creditur. D. de regulis juris, & ibi Decium & Dd. l. 1. ibi. necessitas imposita contraria voluntati. D. quod metûs causâ. Cujac. obser. ult. ib. Quę verò metûs causâ extorta & facta sunt, ea nulla reputantur & rata haberi nequeunt. d. toto titul. D. quod metûs causâ l. si donationis 7. & l. ult. c. de his quæ vi metûsve causâ gesta sunt, ibi. ratum haberi non patietur, & quæ per potentiam extorta sunt, præcipimus infirmari. Bartolus in l. 1. §. quæ veneranda in fin. D. quarum rerum actio non datur, & de exceptione jurisjurandi.

Denique non statim dicendum & concludendum, omnes eos, qui tabulis Pragensibus sese accommodarunt, universos ac singulos articulos eo sensu, quo ibi referuntur, nominatim verò istas

istas dispositiones de Electoratu Palatinatûs, quorum mentio ibi fit, & quas ipsi nunquam viderunt, comprobâsse & ratas habuisse. Nonnulli certè inter quos est Elector Brandenburgicus, cum expressâ reservatione & exceptione vel generali, salvo uniuscujusque jure, vel speciali, quod idem Elector hâc in causa Palatinâ fecit, consensêrunt. Cæteri sub tacitâ istâ conditione consensisse intelliguntur. Nam clausula, salvo jure tertii, etiam omissa, semper tamen inesse intelligitur. d. l. ult. c. si contra jus vel utilitat. public. c. Si quando § ultimo. x. de Rescriptis c. super eo. x de crim. fals. Nemo enim eorum tàm injustus & iniquus videri volet, ut rem injustam & nullam scienter suâ adstipulatione adprobatam, & eum, quem innocentem esse cuique injuriam fieri persuasus aut edoctus sit, jure suo cupiat

 priva-

privatum. Nec sufficit dicere confirmatas esse dispositiones istas ab Ordinibus Imperii, nisi demonstretur confirmationem factam esse cum causæ cognitione. *Hæc* enim *necessaria est*, ut inquit Nicolaus Burgundus in lib. suo de Electoratu Bavarico, quem ad defensionem Christophori Gewoldi scripsit, fol. 284. *ut quis detrudi possit de suâ possessione. Quin imò non sufficit strictim atque cursim, & ut ita dicam de plano interpositam: Plena & sufficiens exigitur*, allegat. Iason. ad l. judices n. 2. & 3. C. de judic. Decius ad l. non videtur § qui jussu. D. de reg. juris. *Hæc autem non præsumitur, sed probanda est legitimis testibus, vel constare debet ex actis*, ut idem Burgundus de loco ait, adducens. Panor. ad c. 2. n. 8. & 22. de sequestr. possess. Alciat. de præsumt. 67. n. 12. 13. & præsumt. 75. n. 22. 1. l. judices 9. c. de judiciis desumta ex Codice Theodosiano lib. 2. cap. 18. ibi imprimis rei qualitatem plenâ inquisitione discutere. c. judicantem 31 quæst. 8. Cæteras nullitates & injustitiæ ac violentiæ actus, in transferendo Electoratu & in condendis dispositionibus

&

& pactionibus Pragensibus commissos, persequi & in lucem promere supersedemus.

Pauca saltem hic imitabor & ad propositum hocce facientia ex eodem Nicolao Burgundo Iurisconsulto, Consiliario Bavarico & Professore in Academiâ Ingolstadianâ, qui librum de Septemviratu Bavarico seu Apologiam Christophori Gewoldi, (sicut ante citavimus,) conscripsit, excerpta adscribam. Quod enim illi de Aureâ Bullâ, de Caroli IV. dispositione, qua declaratur & ordinatur, Electoratum Comitatui Palatino Rhenensi annexum esse, eúmque solis Palatinis, non Bavaris competere, dicere & judicare licuit; id meliori nobis jure & majori cum veritate, de dispositionibus istis clandestinis, novis & anormibus Ferdinandi II. deque Pragensi conven-

tione statuere & profari licebit.

Vin' inquit ille fol. 78. *sententiam esse? hoc dici non potest, ubi nihil ordine, nihil legitimè factum est. Nonne judicium constitutum, nonne litem contestatam oportuit, priusquam ferretur sententia? Nullum hic fuit judicium, omnino lis nulla fuit. Judicium incipit à citatione; si adversarius non vocetur, non est judicium: Ubi non fuit judicium, ibi non est sententia. Quis* Carolum Ludovicum & ejus Fratres *in jus vocavit? præsentes non fuisse constat. Sententia* fol. 79. *igitur illa prorsus est nulla; quia lata est nec citatis, nec auditis adversariis.* l. 2. & ibid. Bald. c. si per vim, vel alio modo l. 1. § item cum ex edicto. D. de sententiâ, quæ sine appellation. rescind. *Et consequenter per ejusmodi sententiam jure suo nemo privari potest.* c. 1. de feud. sine culpâ non admittend. Anchor. consil. 33. volum. 1. *Fortè*, inquies, *Imperatori integrum fuisse*

fuisse ex officio in veritatem inquirere. Solet fieri in crimine, in re privatâ & familiari non solet. Ex ea tamen quæstione damnare Palatinos non poterat, sine legitima citatione: quippe inauditâ parte non est credendum alieno testimonio. Elem. Pastoral. de re judicat. Roman. consil. 245. Multa sanè exiguntur, ut damnari absens, & de possessione sua dejici possit. Vocandus est imprimis in jus, circumducendum est edictum, & reddendus contumax. Aliàs legibus & moribus Majorúmque institutis non rectè pervenitur ad sententiam, tametsi Imperator ipse judicet. d. Elem. Pastoral. Abbas ad c. 1. de caus. propriet. & possess. Baldus ad l. ultim. de legib. Si tu, fol. 83. privilegium dixeris, scias licèt, Imperatorem cum tota sua Majestate jus suum alteri per privilegium auferre non posse sine justâ & publicâ causa. Quæ fuit, fol. 85. justa causa, ut Electoratus avelleretur à Palatinis?

Nulla. Quæ fuit causa publica? Nulla. Totum hoc negotium Bavarorum *commodum privatim respexit. Omnis hæc scena in utilitatem eorum composita & instructa fuit. Quid ergò restat, nisi ut hoc privilegium dicamus nullum quod vergit in* Palatinorum *injuriam, quod contra legis præscriptum jus suum* Palatinis *eripit, quod de possessione sua* Palatinos *deturbat? Atqui, inqvies.* fol. 94. Imperator & Electores Ordinésque Imperii confirmârunt. *Concedo interim: Quid tamen facit confirmatio? Si peritis juris credimus, nihil novi juris confert, sed quod datum est tantummodò, corroborat.* Molinæus ad consuet. Paris. titulo. 1. §. 8. gloss. 1. n. 83. *tacitámque in se continet conditionem, si res ita se habeat,* Molin. loco citat. Rebuff. tractat. de decimv. quæst. 13 n. 90, 91. *At verò diplôma vestrum est nullum. Vana est igitur & inanis confirmatio. Nam ubi*

ubi quod confirmatur nullum est, ibi quoque confirmatio nulla est. Quod enim est nullum, perinde habetur ac si factum non esset, l. 1. § hæc autem D. quod quisque jus in alter. stat. *Quod autem non est, confirmari non potest.* Hæc verbis Burgundi, nisi quod pro Bavaris nomen Palatinorum positum sit.

Si verò Bavaris licet & fas est, Caroli IV. Imperatoris de Electoratûs Palatini adjudicatione, dispositionem & Auream Bullam confirmatam ab universis Imperii Ordinibus, & per tot annos & tria sæcula inconcussè observatam, impugnare, & dicere eā in parte nullam, & per sub. & obreptionem, & per calliditatem extortam, & ab Imperatore odio in Bavaros, ut eos sub juris specie opprimeret, & nimio favore in Palatinos, conditam. Cur non liceret nunc Palatinis, dispositionem istam Ferdinandi

de

de Electoratu Bavaris concesso & tabulas Pragenses, illam confirmantes & comprobantes, ex eodem fundamento & jure refellere, nullas dicere, & odio in Palatinos, quorum oppressionem sub colore & prætextu juris Cæsar & Bavarus, ut suis suorúmque commodis eò meliùs prospicerent, accelerare satagebant, confectas & consarcinatas.

Ait præterea Burgundus de Carolo Imperatore, fol. 63. *eum Palatinis ad omnia obnoxium, infestiorem Bavaris fuisse, ac propterea illis Electoratum dedisse & adjudicasse, exclusis his. Ecquid mirum? Quippe cum Ruperto Palatino in Bavarorum exitium, armorum societatem contraxerat.* Henricus Rebdorff. in annal. *totámque Bavariam miserabiliter vastavit. Cùm igitur affectui suo morem gereret, cùm animo suo volupe*

lupe facere vellet, flagrantissimo Bavarorum odio spumans, causam genio suo consonam avidissimè arripuit, quâ ultionem exigeret ab inimicis, atque infra Majorum suorum dignitatem saucios deprimeret. Et mox, *His in eum modum* fol. 72. *compositis, cùm præoccupati essent Electorum animi, cùm flagrantissimâ gratiâ floreret Rupertus Palatinus Comes, cùm ancipiti belli periculo Bavari implicarentur; breviter cùm omnia in eo statu essent, ut nihil Bavaris ad invidiam, nihil Palatino ad favorem deesse videretur: Rupertus Palatinus Comes Anno MCCCLVI in Norinbergensibus Comitiis diplôma quoddam elicuit, quo Electores Principes Dapiferatum & Electoratum Comitatui Rhenensi annexum, asseverant. Nihil sanè faciliùs fuit, quàm id impetrare. Habebat enim Imperatorem in*

 partibus

partibus, Imperator verò in suam sententiam Electores traxerat. Rescripserunt enim omnes secundum formulam à Carolo prescriptam. Consensum jam erat à singulis, quod inter omnes quæri debuerat. fol. 232. Meliùs sileres de Carolo IV cum Bulla sua. Scimus, scimus quid voluerit & nos hoc scire jam sciunt omnes. Iræ suæ litare studuit. Contra jus, contra fas, contra leges & consuëtudines ac Majorum mores conatus est Electoratum deferre Palatinis, quos flagrantissimè amabat, ut Bavaris eriperet, quos hostiliter oderat. Hoc est quod voluit, hoc respexit & collimavit; quomodo eò perveniret, omnia in unum concilia contulit. Dic, fol. 298. quicquid potes & quantum potes, & quàm eloquenter & magnificè potes, nostra tamen hæc est Gemma, quam Otto III Bavariæ inservit. Ex illo

in

in possessionem venimus, ex illo incumbimus. Frustrà laboravit Carolus IV indè eximere, Quicquid fecit, efficere non potuit. Stabat secura & immota supra culmen potestatis. Eoúsque suprema potentia manus porrigere non poterat. Nihil legitimè, nihil solemniter, nihil ordine factum est. Non fuit illud judicium, vis fuit. Summa cum injuria Bavaros ejecit, ut nullo jure Palatinos induceret. Flagitiosum est vestrum initium, injustus progressus, tota denique vitiosa possessio. Hæc ille.

Iam repone, ſicut in prioribus factum, pro Bavaris & Bavariâ, *Palatinos & Palatinatum*, & pro *Ruperto*, Maximilianum Bavariæ Ducem; pro *Carolo*, Ferdinandum; pro *Aurea Bulla*, diſpoſitiones de Electoratu & pacem Pragenſem; pro *Norimburgensibus*, Ratisbonenſes; dices eandem

 fabulam

fabulam hodie mutatis perſonis verè luſam, quæ olim luſa fuiſſe fingitur à Burgundo, artifici commento; à Christophoro Gewoldo primùm in ſcenam producta. Hi cauſæ Bavaricæ præcipui Patroni primi extiterunt, qui ſacroſanctam & inviolabilem per tot ætates Aureæ Bullæ auctoritatem in dubium vocare, impugnare, & falſitatis atque nullitatis arguere auſi ſunt. Verùm ſi privatis hominibus leges fundamentales, in quibus ſalus & concordia imperii conſiſtit, ſi ſacratiſsimas ſanctiones, ſi ſapientiſsima Majorum inſtituta, ſi jugem per tot ſæcula obſervatam conſuetudinem, & ab omnibus Imperatoribus & Electoribus ἐκ διαδοχῆς comprobatam, confirmatam & impreſsis veſtigiis ſignatam, convellere, infirmare & eludere licet: quænam firmandi ſtatus, non dicam

dicam fiducia, ſed ſpes reliqua, quid ſanctum, quid tutum & juſtum in communi hominum ſocietate, in ſucceſsionibus & poſſeſsionibus bonorum, dignitatum & officiorum eſſe poteſt? Quæ impugnationem iſtam aureæ bullæ & Electoratûs Palatinici uſurpationem ſecuta ſint, lamentabilis experientia teſtatur: uno verbo bellum internecinum, cædes horrendæ, diræ proſcriptiones, & Imperii totius miſeranda diſtractio: adeò ut hæc Electoriæ dignitatis præreptio potiſsima & præcipua cauſa ϗ τὸ αἴτιον ſit, continuati & redintegrati hujus funeſtiſsimi belli. Quod Sereniſſimi Electores Saxoniæ & Brandeburgii ſtatim ab initio præviderunt & prædixerunt: *Se* inquiebant, *tranſlationem Electoratus nequaquam pro medio ſiſtendi belli, ſed potius pro materia, quæ majores animorum*

 exulce-

exulcerationes, scißionem & divisionem inter Ordines imò universi Imperii πανωλεθρίαν, sive interitum & desolationem sit productura & concitatura: quocirca restitutionem Comitis Palatini vel ideo necessariam judicare, ut secura & fida pax constabiliri queat: per rigorem saluti Reipublicæ minimè consuli, sed eam in discrimen potius & perpetuum bellum implicari. Deinde ob hanc etiam causam se translationem Electoratus pro fomite turbarum & armorum æstimare, quia liberi Palatini Comitis propter cognitam innocentiam, à restitutione dignitatis & ditionum excludi nullo modo poßint: præsertim illi, qui ante prætensum patris crimen, jus acquisitum in Palatinatu electorali Majorum providentia & pacto consecuti & adepti sint. Ad hæc agnatos proximiores, quibus æquè ex simultanea investitura

tura jus quæsitum sit, injuriâ affici, & jure suo privari. Iidem illi Serenissimi Principes plus semel, deinde publicè conquesti fuerunt, quod *optima & pacifica ipsorum consilia non fuerint auscultata, sed ea media apprehensa, quæ revera causæ exstiterint majorum motuum, inimicitiarum & turbarum : experientiam enim manifestâsse res post translationem Electoratus in pejus lapsas, quia ea quæ ipsi tanquam semina discordiarum tàm fortiter disuaserint, nihilominus prælata, & cum magna animi contentione executioni data fuerint.* Præterea non solùm ambo illi Electores per Oratores suos, sed etiam cæteri eorum Collegæ, & alii Principes, qui Ratisbonæ Anno MDCXXIII quando Cæsar in procinctu erat conferendi Bavaro electoriam dignitatem præsentes fuerant, unanimi

consensu

consensu publico in scripto testati sunt, Fridericum Regem facem et architectum turbarum in Imperio minimè extitisse, dum his verbis, *Comitem Palatinum,* aiebant, *Principem esse juvenem, qui ab aliis seductus sibi ipse consulere nesciret : ad hæc auctorem & inceptorem motuum Bohemicorum non fuisse: hos diu antequam is intervenisset, initium & progressum habuisse.*

Singulari autem admiratione & conquestione, ne dicam reprehensione & increpatione dignum est, quod Imperator & Electores à tot annis & in diversis conventibus, & in hisce duobus ultimis Ratisbonæ, Anno M DC XXX & XXXVI celebratis, postulata Regis Magnæ Britanniæ auscultare, & restitutione Palatinatûs æquis cum conditionibus concessâ & decretâ, pacem Imperio

&

& Patrię suę, civilibus discordiis armisque perculsæ, reddere neglexerint! Quomodo id apud DEUM, apud homines præsentis & futuræ ætatis excusare poterunt ? Nonne causas satis graves & urgentes habuërunt, quibus moveri debuissent, ut quietem bello, consopitis motibus præferrent, & uno aut altero ad pristinum fortunæ statum reposito, toti Imperio & sibi ipsis tranquillitatem, salutem, securitatem & honorem pararent ? Nonne communia Reipublicæ Christianæ tum instantia, tum impendentia mala eos excitare & impellere ? Nonne Patrię miserandum in modum devastatę & desolatæ, voces & quasi lacrymæ ad intimam commiserationem permovere & stimulare debuissent ? Tot annorum eventibus & documentis didicisse poterant, Reipublicæ salutem, incolumitatem, libertatem, de-

cus & otium in istâ restitutione, & amnistiæ sanctione contineri: per expulsionem verò & oppressionem Illustrissimæ Domûs Electoralis Palatinæ, bellum hoc lacrymabile non modò non attenuatum & imminutum fuisse; sed magis etiam exarsisse & recruduisse, adeò ut incendio suo totam Germaniam perusserit, vicinósque populos & gentes attigerit. Quis fructus continuationem belli consecutus fuerit, quid utilitatis, honoris, & potentiæ ad Rempublicam pervenerit, quid ipsi etiam victores ex victoriis suis commodi perceperint, in confesso & propatulo est. Nihil nempe securiores factos fuisse, plus damni & perturbationis, plus ignominiæ & odii, quàm emolumenti, potentiæ & laudis acquisivisse. Nec dubitandum quin majora adhuc mala et incommoda sequantur, si dis-

cordias

cordias et bella hæc indomita pauló diutiùs vigere permiſerint. Non enim veriſimile eſt eos Principes qui fortunis ſuis exuti, in exilium depulſi, & ad deſperationem redacti ſunt, quieturos unquam, quamdiu aliquid ſpei & auxilii aliundè ſperare poſsint; imò extrema conaturos, cœlum & tartara, ut eſt in proverbio, emoturos, omnia denique *more anguium, qui obtrito capite, poſtremùm caudâ minantur*, experturos, ut in patriam redire, & amiſſa recuperare valeant. Quæ res ejuſmodi profectò erit, ut maximas periculociſsimáſque rerum converſiones allatura, perpetuum fomitem belli præbitura, Ordines Imperii continuo metu excruciatura & anxios redditura, tandem ultimum Reibuplicæ exitium & internecionem acceleratura ſit.

Ad hæc exteri, qui vel Cæſareæ

Majeſtatis & Domûs Auſtriacæ, *cujus fundamenta in Germania poſita eſſe* cenſentur, potentiam & autoritatem convellere, vel ſub Imperii ruderibus aliquid emolumenti quærere, vel privatas injurias ulciſci, vel res novas moliri voluerunt, anſam ſemper & prætextum habituri ſunt, ut ſub ſpecie auxilii, ad quod pro reſtitutione extorrium amicorum & ſociorum ſe obligatos profitebuntur, res ſuas agant. Timendum quoque ne freti & permoti eâ occaſione Turcę, tandem etiam conſurgant, & Germaniam convulſam jam per ſe & debilitatam, ad quam quidem ſubjugandam maximè omnium mentem dudum atque animum adjecerunt, temporiſque opportunitatem obſervant, ipſi integri collectis viribus adoriantur.

His omnibus & innumeris aliis malis præveniri dudùm potuiſſet, ſi

ſublatis

ſublatis depoſitiſque privatis inimicitiis, odiis & factionibus, pax & concordia, priſtináque animorum inter Ordines conſenſio & confidentia reducta, & conſtabilita, atque publico communique conſenſu ſaluti et ſecuritati Reipublicæ, conſultum et proſpectum fuiſſet. Quod factu ſanè haud difficile futurum fuiſſet, modò ea conſilia et remedia, quæ ad rem faciebant, et in promptu erant, ocyùs apprehenſa et adhibita fuiſſent: quorum hæc duo ſola omnium convenientiſsima & efficaciſsima cenſebantur. Primò videlicet, ſi promiſcua & univerſalis præteritorum oblivio ſancita: Deinde, ſi unuſquiſque qui per arma & iniquitatem temporum fortunis & honoribus dejectus fuerat, integrè & in eum ſtatum, quem obtinuërant, antequam hi motus orirentur, reſtitutus fuiſſet, nemine præterito, aut ex pace

& amnistiâ excluso. Illud enim certissimum est, firmam quidem in Germaniâ concordiæ rationem posse nullam inveniri, nullam esse pacem, nulla fœdera diutiùs permansura, quæ non eorum omnium, quorum interest, consensu voluntatéque & cum restitutione & satisfactione expulsorum sanciatur. Cæteræ, si quæ restabant conditiones paciscendæ & adjiciendæ, nihil prorsus difficultatis & exceptionis habuissent. Nam & exteri proculdubiò, qui se huic bello immiscuerunt, sicut isto modo omnis ipsis prætextus, continuandi belli præreptus fuisset: ita haud gravatim ab armis abstinuissent, & pacem iniissent.

Deinde, ex restitutione Palatinatûs, recepto in pristinum dignitatis gradum Carolo Ludovico Electore, hoc bonum Imperator & Electores consecuti fuissent, ut fundamentum

solidum

solidum & stabile, & illo Pragensi ad pacem universalem constituendam longè firmius posuissent, spe hostibus suis Rempublicam Germanicam et alias provincias ab armorum dominatu adhuc liberas, invadendi et proterendi prærepta. Simul etiam cum Imperio Romano Germanico, tum sibimet ipsis, sociis et amicis populisque securitatem et quietem gloriosam et fructuosam peperissent: pubem denique Teutonicam, ad stupendam & inauditam per tot strages & miserias paucitatem è tantâ populositate redactam, à fame, squalore, inediâ, ex angustiis & ærumnis quibus continenter tanquam lento igne consumebatur & enecabatur, liberâssent.

Ad hæc summo honori Imperatori & Electoribus fuisset, si Principes Palatinos tam alto loco natos, consanguinitate primoribus Regum & Principum

pum in Europa familiis junctos, quorum progenitores tam bene de Imperio, cujus magnitudinis, splendoris, libertatis & incolumitatis defensores & propugnatores constantissimi semper exstiterunt, meriti fuerunt, pro quibus etiam tot Reges & Principes, quorum intererat ut restituerentur, intercedebant, qui denique Imperio ornamento & usui futuri erant, in avitos honores & possessiones reposuissent & collocassent.

Hoc nomine non solùm plurimùm sibi eos devinxissent, & ad omne genus officiorum, studiorum & benevolentiæ promtos gratósque habuissent: Sed Serenissimum etiam Regem Magnæ Britanniæ, eousque adduxissent, ut in testimonium grati sui animi, ex singulari erga Rempublicam Germanicam benevolentiâ, ad pactiones cum Cæsareâ

Ma-

Majeſtate & Ordinibus Imperii, tam pro conſtituendâ pace univerſali, poſito ad eam priùs per reſtitutionem Palatinatûs fundamento, quàm pro eâ contra omnes, qui impugnare præſumpſiſſent, defendendâ, ineundas conſenſiſſet. Quantum ex hâc Potentiſsimi Regis conjunctione & defenſione utilitatis, ſecuritatis & gloriæ Imperio acceſsiſſet, Imperator & Electores facilè judicare potuiſſent, ſi rerum ſuarum conditionem, & Patriæ Germaniæ ad incitos exitii gradus redactæ, tempora & pericula in conſideratione habere voluiſſent.

Hæc cùm ita ſint, mihi permittetis, O Viri Principes, Proceres & Cives ut antequam finiam, ad vos mea ſe nunc vertat oratio. Per ego DEUM Vos Immortalem, per omnia Divina humanáque, per Majorum veſtrorum cineres, per Patriæ genium

obtestor & obsecro, considerate, quo loco res vestræ fuerint, & quo nunc sint; quæ mala hactenus passi sitis, quæque Vos adhuc circumstent & immineant, si rebus vestris promtè consulere neglexeritis. Nonne animadvertetis vestram libertatem, autoritatem, fortunam, dignitatem, decus per hæc bella civilia, exterorum dominationem affectantium auspiciis consilio & pecunia administrata & fota adeò concidisse, eámque ad extremitatem & ludibrium recidisse, ut verendum & verisimile sit, Vobis ad egestatem & servitutem redactis, sub perpetuo jugo vivendum esse. Cui, nisi vobismet ipsis, culpam adscribere & imputare potestis? Si statim ab initio causam Friderici, per cujus latus vos petebamini, vel tutandam vel componendam seriò suscepissetis; si nascenti & ex incunabulis suis progredienti

gredienti potentiæ, cupiditate dominandi, & libertatem atq; Religionem exstirpandi conatui, Vos conjunctis opposuissetis animis, consiliis & viribus, longè meliore loco nunc res vestræ essent, & laudem fortitudinis, constantiæ, & pietatis, præ ignominiâ, vituperio, ignaviâ, miseriâ, quæ Vos jam concomitantur, consecuti fuissetis. Verùm summo cum dedecore & turpitudine, non sine proditionis & desertionis crimine, alium post alium perire & devorari sivistis, illorum casum ad Vos minimè spectare rati. An nesciebatis semper illos, *quos ignavia, aut prava calliditas, uti alienis laboribus tuti essent, armis abstinuit, acerbißimas pœnas solvisse?* Rex Mithridates ad Regem Arsacem, apud Salustium lib. vi. Historiarum.

Nihil vestris hostibus gratiùs fecistis, nihil illis adversus vos utiliùs fuit, quàm *quòd in commune non consulebatis,*

vires & arma non ſociebatis, imminenti promiſcuè omnibus periculo unanimi conſenſu non occurrebatis. *Itaque dum ſinguli pugnaviſtis, univerſi victi eſtis*, ex Tacito in vitâ Agricolæ. Vobis deinde imponi & verba dari, Vos promiſsis & largitionibus ſeduci, Vos disjungi & ſeparari alius ab alio, Vos corrumpi & decipi falsò amicitiæ, vel favoris fuco, vel voluiſtis, vel paſsi eſtis. Nonne advertebatis eos, qui regnandi libidine, & ſtabiliendæ dominationis, & Religionis atque libertatis evertendæ causâ ad arma feruntur, *in more habere, ut hoc imprimis perſuadere ſoleant, non omnes à ſe peti, ſed aliquos, donec quos primùm aggreſsi fuerant ſubjectis, gradatim ad alios tranſeant & ab aliis ad omnes*, Iacobus Zevecotius in obſervat. politicis ad Suetonii Tranquilli Iulium Cæſarem cap. 35. Hoc modo ab illis, qui veſtris opibus & viribus, quas ſibi propoſuerunt deſtruendas,

ſtruendas, bellum hactenus geſſerunt, quique Vos ſingulos aggreſsi fuerunt decepti, & lenocinio ſimulatæ benevolentiæ & gratiæ dementati, Vóſque non peti arbitrati, & Vobis & Vicinis defuiſtis, his grave bellum, vobis exitium accerſendo. Acceſſerunt denique diſcordiæ, ſimultates, diſſidia, conſilia ſeparata, odia tam clandeſtina, quàm aperta ex Religionis diverſitate & calumniatorum ſubdolâ informatione enata, orta & aucta, tum invidiæ, æmulationes, ſuperbia, præfidentia, falſa de viribus veſtris opinio, vana in externas ſuppetias ſine fundamento collocata ſpes & fiducia πλεονεξία, ſuperbia, diffidentia, prava abſtinendi ab auxilio ſociis ferendo calliditas, ingratitudo & fœderum pactorúmque violatio & eluſio, & id genus ſimilia, quæ inter vos regnabant & etiamnum regnant. At-

que hæc Germanicam Rempublicam, toto terrarum orbe florentissimam & potentissimam, in squalorem, solitudinem, & ad extremam miseriam adduxerunt. Iam nimirum, sed serò nimis, animadvertitis & deprehenditis quantæ vos circumstent angustiæ, quibus laqueis & compedibus sitis capti, quali labyrintho & carceri inclusi. An ignorare poteratis eos, qui liberæ genti jugum & servitutem imponere satagunt, comminisci varios prætextus, & *fingere se quidvis potius agere, quàm quod agant, & tamdiu libertatis & veterum morum studium præ se ferre, donec illorum recuperandorum spem omnem eripuerint, & præsidiis dominationis se abundè firmârint?* Iacobus Zevecotius in observat. Politicis ad Suetonii Tranquilli Iulium Cæsarem. cap. 79. in fine. Ignoscite queso, Viri Optimates, si me liberiùs & audaciùs locutum esse arbitramini:

tramini: ſcitote me etiam Germanum eſſe & Germanici nominis, honoris, exiſtimationis, libertatis ſtudioſum, méque commoveri Patrię noſtrę calamitatibus, & indignatione atque mœrore diſcruciari, quòd eam, & Vos cum illâ, tam miſerè & indignè perire, omnem exiſtimationem, fidem, dignitatem, libertatem, acceptum à majoribus imperium, & parta decora, tam citò & tam fœdè perdere, & exteris prædæ, ludibrio & contemptui eſſe videam. οὐδεμίαν ἡμέραν ἀδακρυτὶ διάγομεν, ἀλλὰ πενθοῦντες τὴν πατρίδα, καὶ θρηνοῦντες τὴν μεταβολὴν γεγενημένην, ἅπαντα τὸν χρόνον διατελοῦμεν, Vt cum Rhetore finiam. Nullum diem ſine lacrymis exigimus; ſed & patriam lugere, & lamentari hanc mutationem nullo tempore deſiſtimus.

Iſocrat. Αἶ αἶ τῶν μεγάλων ἡμετέρων ἀχέων.

FINIS.